

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Ekonomika veřejné správy a služeb**

# **Inkluze na Základní škole Miroslav**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Jitka JAKUBCOVÁ**

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Milan VENCLÍK, MBA**

**Znojmo, 2017**

### **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Inkluze na Základní škole Miroslav vypracovala samostatně pod vedením Ing. Milana Venclíka, MBA a uvedla v seznamu literatury všechny použité zdroje.

V Miroslavi 27.4. 2017

.....  
Jitka JAKUBCOVÁ

## **Poděkování**

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu práce panu Ing. Milanu Venclíkovi, MBA za odborné rady, věcné připomínky a čas, který mi věnoval a také za podporu při psaní této bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Jaroslavu Mácovi za poskytnuté informace o základní škole.



## ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	<b>Jitka JAKUBCOVÁ</b>
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb
Název	<b>Inkluze na Základní škole Miroslav</b>
Název (v angličtině)	<b>Inclusion in Elementary school Miroslav</b>

### Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Zhodnotit současné inkluzivní vzdělávání na ZŠ Miroslav a navrhnout další kroky a postupy při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

### Postup práce:

1. Rešerši literatury školství a inkluze.
2. Pozitiva a negativa inkluze ve školství.
3. Srovnání dosud platné vyhlášky č. 73/2005 Sb. a nově podle vyhlášky č.27/2016 Sb..
4. Dotazníkové metody podpory inkluzivního vzdělávání na ZŠ Miroslav, vyhodnocení výsledků dotazníkovou metodou.
5. Návrhy na plánované zlepšení v této oblasti.

Metody: Rešerše literatury, komparace, dotazníkové šetření, návrhy na zlepšení, zhodnocení.

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. BARTOŇOVÁ, Miroslava, et al. *Inclusion in Education for Students with Special Educational Needs from the Perspective of Research*. Překlad Petr Kovařík. 1. dotisk 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 161 s. ISBN 978-80-21
2. VALENTA, Milan. *Katalog podpůrných opatření*. Olomouc: UP v Olomouci. ISBN 978-80-244-4614-1.
3. Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.
4. Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.
5. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním a středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 30.12.2011. ISSN 1211-1244.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2016

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2017



*Jitka Jakubcová*

Jitka JAKUBCOVÁ  
student

*Milan Venclík*

Ing. Milan VENCLÍK, MBA  
vedoucí bakalářské práce

*Dušan Dobrovodský*  
doc. Ing. Dušan DOBROVODSKÝ, CSc.  
garant studijního oboru

*Hana Březinová*  
doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.  
rektorka SVŠE Znojmo

## **Abstrakt**

Bakalářská práce je orientovaná na Základní školu, Miroslav, okres Znojmo, příspěvkovou organizaci a zkoumá současné inkluzivní vzdělávání na této škole. Teoretická část je zaměřena na základní pojmy související s legislativou školství, se specifickými integrace a inkluze vzdělávání v ČR, s možnostmi a podmínkami integrace, výhodami a nevýhodami inkluzivního vzdělávání na základním stupni. Praktická část zkoumá Základní školu, Miroslav, okres Znojmo, příspěvkovou organizaci. Součástí praktické části je dotazníkové šetření, zaměřené na názory pedagogů a asistentů pedagoga k inkluzivnímu vzdělávání. Na základě výsledků dotazníkového šetření je analyzována problematika inkluzivního vzdělávání na škole a doporučeny návrhy řešení na zlepšení v této oblasti.

Klíčová slova: legislativa školství, integrace, inkluzivní vzdělávání

## **Abstract**

The bachelor thesis focuses on the Elementary school Miroslav, Znojmo district, a state-funded organization and investigates the current inclusive education at this school. The theoretical part presents the basic terms concerning school legislation, the specifics of integration and inclusive education in the Czech Republic, options and conditions of integration and advantages and disadvantages of inclusive education at elementary schools. The practical part examines the Elementary school Miroslav, Znojmo district, a state-funded organization. A questionnaire survey, focused on teachers' and teacher assistant's opinions of inclusive education, was conducted. On the basis of the questionnaire survey the issues of inclusive education were analysed and proposals leading to the improvement of the current situation have been submitted.

Key words: legislation, school system, integration, inclusive education

# OBSAH

1	ÚVOD.....	8
2	CÍL PRÁCE A METODIKA.....	9
3	TEORETICKÁ ČÁST.....	10
3.1	HISTORIE ŠKOLSTVÍ.....	10
3.2	LEGISLATIVA V OBLASTI ŠKOLSTVÍ.....	11
3.3	SPECIFIKA INTEGRACE A INKLUZE VE VZDĚLÁVÁNÍ V ČR.....	12
3.4	INTEGRACE.....	14
3.4.1	MOŽNOSTI INTEGRACE.....	16
3.4.2	PODMÍNKY INTEGRACE.....	17
3.5	INKLUZE.....	18
3.5.1	SROVNÁNÍ VYHLÁŠKY Č. 73/2005 SB. S NOVOU VYHLÁŠKOU Č. 27/2016 SB. ....	20
3.5.2	ŽÁCI NADANÍ.....	22
3.5.3	POZITIVA A VÝHODY INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	23
3.5.4	NEGATIVA A NEVÝHODY INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	25
3.6	SHRnutí TEORETICKÉ ČÁSTI.....	27
4	PRAKTICKÁ ČÁST.....	28
4.1	CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉ ŠKOLY.....	28
4.2	PRÁCE S DOTAZNÍKY.....	29
4.2.1	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ PRO PEDAGOGICKÉ PRACOVNÍKY.....	30
4.2.2	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ PRO ASISTENTY PEDAGOGA.....	43
4.3	VLASTNÍ NÁVRHY A DOPORUČENÍ.....	52
5	ZÁVĚR.....	54
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	56
7	SEZNAM GRAFŮ A TABULEK.....	60
8	SEZNAM PŘÍLOH.....	61
9	PŘÍLOHY.....	62

# 1 ÚVOD

Každý z nás jsme si za svůj život prošli školstvím a každého z nás školní prostředí nějakým způsobem ovlivnilo.

V současné době, kdy vzešla v platnost vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, je inkluzivní vzdělávání a zařazování jedinců se zdravotním postižením do běžných tříd hodně diskutovaným a aktuálním tématem.

Před 6 lety byla zrušena Speciální škola v Miroslavi a žáci této školy se stali žáky dvou speciálních tříd na Základní škole Miroslav.

Se specifickými integrací žáků, společným vzděláváním a začleňováním žáků se zdravotním postižením, má tedy naše škola již několikaleté zkušenosti, a proto na inkluzi byla dobře připravena. Na škole pracuji jako účetní a její součástí jsem 26 let. Vzhledem k tomu, že se inkluze dotýká mé práce, rozhodla jsem se pro zpracování „Inkluze na ZŠ Miroslav“ jako téma mé bakalářské práce.

Cílem mé bakalářské práce je problematika inkluzivního vzdělávání na Základní škole, Miroslav, okres Znojmo, příspěvkové organizace, hodnocení pedagogů, asistentů pedagoga a doporučení návrhů řešení pro maximální zlepšení v oblasti inkluzivního vzdělávání na škole.

Žáci se speciálními zdravotními potřebami jdou svou cestu životem s konkrétními omezeními, se kterými se musí naučit žít, musí se učit zvládat i akceptovat nejrůznější nároky a vlivy okolního světa.

Škola si klade jako hlavní cíl vybavit žáky schopnostmi a dovednostmi tak, aby se stali v co největší míře samostatnými, dostatečně adaptabilními, sebevědomými, ale přitom tolerantními lidmi, připravenými ve společnosti obstát a s ohledem na míru vlastního omezení se do ní zapojit.



## 2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Cílem práce je na základě rešerše dostupných zdrojů vypracovat teoretický podklad pro další zkoumání oblasti inkluzivního vzdělávání. Na základě teoretické části práce bude vypracováno dotazníkové šetření, jehož analýzou budou ověřované získané poznatky. Cílem práce je vypracovat návrhy řešení pro zlepšení inkluze na škole, a tím zkvalitnit výuku žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Teoretická část práce bude zaměřena na základní pojmy legislativy školství. Na specifika integrace a inkluze žáků, na možnosti a podmínky integrace, na výhody a nevýhody inkluze a také na podmínky pro zařazování žáků se specifickými vzdělávacími potřebami.

Konkrétním objektem bude Základní škola, Miroslav, okres Znojmo, příspěvková organizace.

V praktické části bude použito dotazníkové šetření. Dotazníky budou vytvořeny celkem dva. Jeden dotazník se zaměří na názory pedagogů na inkluzivní vzdělávání na škole a druhý na názory asistentů pedagoga. Obsahem dotazníků budou otázky, které se týkají pojmů a problematiky inkluze na škole. Samotné výsledky budou přeneseny do tabulek a grafů, které přehledným způsobem znázorní výsledky dotazníkového šetření.

Závěr bakalářské práce bude věnován analýze problematiky inkluze na Základní škole Miroslav, základním pojmům zabývajícími se žáky se specifickými vzdělávacími potřebami, s vyhláškou č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných a zejména nově formulovanými podpůrnými opatřeními i vlastními návrhy a doporučení vyplývající z hodnocení provedených dotazníků pro pedagogy a asistenty pedagoga.

## 3 TEORETICKÁ ČÁST

### 3.1 HISTORIE ŠKOLSTVÍ

Mezi nejdůležitější odvětví veřejného sektoru patří školství. Naše republika je jednou ze zemí s nejnávýspělejším vzdělávacím systémem.

Prvním skutečným reformátorem a zakladatelem pedagogiky a později školství u nás můžeme nazývat Jana Amose Komenského (1592-1670). Na svou dobu zastával revoluční názor, podle kterého by žádné dítě nemělo být vyloučeno z výchovy, protože i to nejméně nadané dítě lze alespoň poněkud vychovávat. Jak ve své Didaktice analytické říká: „Správně vyučovati znamená způsobovati, aby se žák učil s chutí, hbitě a důkladně.“ (Kasper a Kasperová, 2008, s. 178). Odmítal tělesné tresty za neznalost, důraz kladl na kázeň. Výchovou a výukou cizích jazyků jak klíčů k poznání lze dosáhnout řešení konfliktů mezi národy a kulturami.

V českém školství za vlády císařovny Marie Terezie (1740-1780) nastala největší reforma školství v našich dějinách. Ustanovila povinnou školní docházku do základní školy pro všechny děti v Čechách. Všeobecným školním řádem ze dne 6.12. 1774 vyjádřila poprvé v historii zájem státu na vzdělání veškerého obyvatelstva. Důvodem změn byla především stránka ekonomická. Cílem bylo vytvořit předpoklady pro vzdělanost nižších vrstev, negramotnost byla jakousi brzdou ve společenském rozvoji státu. Rakouská monarchie si uvědomila, že ve vzdělanosti a vědění je síla moci. (Morkes, 2004).

Od poloviny 19. století nastalo v oblasti školství několik změn. Na školách se začalo vyučovat novým jazykem a to latinou, který se do té doby na školách nepoužíval. Novinkou bylo zavedení povinné školní zkoušky na konci školní docházky, které se říkalo: maturitní zkouška. Pro studenty bylo výhodné na střední škole ukončené maturitní zkouškou, měli lepší podmínky pro budoucí zaměstnání a lepší uplatnění. Na českém území byla zřízena první dívčí škola – gymnázium, která umožňovala studium pouze dívkám. Školu nesměli navštěvovat chlapci. Nesla název Minerva. (Morkes, 2004).

Se zavedením studia dívčích škol celkový počet studentů vzrostl na všech školách a vznikla již druhá univerzita na českém území v letech 1918 – 1948, Masarykova univerzita v Brně. (Průcha, 2009, s. 39-40)

Vznikem samostatného československého státu a po roce 1918 nastaly ve vzdělávací soustavě významné změny. Školství se řídilo pouze několika vyhláškami a ustanoveními. V roce 1922 vyšel malý školský zákon, který obsahoval různá ustanovení. Povinně se muselo vyučovat náboženství, vyučovacím jazykem byla čeština a slovenština a maximální počet žáků ve třídách byl 60. (Kasper a Kasperová, 2008, s. 198-200)

Současné školství je označováno jako nejrozsáhlejší oblast české společnosti. Stát dbá na to, aby měl vzdělané obyvatelstvo, aby se co nejrychleji vyvíjel a stal se tak vyspělou zemí. (Nahodil, 2006, s. 50)

### **3.2 Legislativa v oblasti školství**

Důležitým dokumentem ve školství je i Listina základních práv a svobod. V hlavě čtvrté, v článku 33, je následující ustanovení. Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon. Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společností též na vysokých školách. Zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem, na takových školách se může vzdělání poskytovat za úplat. Zákon stanoví, za jakých podmínek mají občané při studiu právo na pomoc státu (Zákony pro lidi, c2010–2017).

Školství se řídí nařízeními, vyhláškami a předpisy, které určuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. V této oblasti je nejdůležitějším zákonem Zákon č. 561/2004 Sb. ze dne 24. září 2004. Jde o zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Je založen na zásadách vzdělávání rovného přístupu každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělání bez jakékoliv diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, náboženství, etnického nebo sociálního původu, zdravotního stavu. Každý občan má právo na vzdělání po celý svůj život, protože se tím rozvíjí jeho osobnost. Dále se řídí obecnými cíli, zejména rozvojem osobnosti člověka, vědomostmi, poznávacími a sociálními znalostmi. Pochopení a uplatňování zásad

demokracie, odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost. Utváření vědomí národní a státní příslušnosti (Zákon č. 561/2004 Sb.).

„Pojem vzdělávací politika je většinou chápán jako souhrn formálních a neformálních pravidel, norem, které řídí a ovlivňují chování jedinců a institucí v oblasti vzdělávání.“ (Kalous, Stoček a Veselý, 2007, s. 13).

### **3.3 Specifika integrace a inkluze ve vzdělávání v ČR**

Jak uvádí Lechta (2010, s. 172) předškolní vzdělávání je zajišťováno mateřskými školami (MŠ). Předškolní vzdělávání je určeno dětem ve věku od tří do šesti let, případně do doby jejich vstupu do školy. Prochází jím 89 % populace. Přednostně jsou přijímány děti v posledním roce před zahájením povinné školy docházky. Od r. 1989/1990 je dětem se SVP umožněna individuální integrace do tříd mezi intaktní děti. Obsah vzdělávání je dán RVP PV.

Podle § 2 má mateřská škola s jednou třídou nejméně 15 dětí, mateřská škola se dvěma a více třídami má nejméně v průměru 18 dětí. Je-li v obci pouze jedna mateřská škola s jednou třídou, má nejméně 13 dětí, jediná mateřská škola v obci se dvěma a více třídami má nejméně v průměru 16 dětí ve třídě (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy c2013–2016).

Dle § 6 o přijetí dítěte se zdravotním postižením rozhodne ředitel MŠ na základě písemného vyjádření školského poradenského zařízení, popřípadě také registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost. Dětem se SVP je zajištěna speciálně pedagogická podpora a vzdělávají se podle IVP, podkladem pro jeho vypracování jsou zprávy s příslušného SPC zpracované psychologem a speciálním pedagogem (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy c2013–2016).

Paragraf tři říká, že kromě individuální integrace je dětem se SVP umožněna skupinová integrace, návštěva speciální třídy zřízené pro děti s mentálním postižením a souběžným postižením více vadami (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy c2013–2016).

Od r. 1989/1990 se začaly zřizovat v rámci MŠ a ZŠ přípravné třídy pro děti ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí. Organizace vzdělávání v přípravné třídě pro ZŠ je zakotveno ve vyhlášce (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy c2013–2016).

Paragraf sedm stanovuje podmínky přijetí dítěte do přípravné třídy. Třídy vznikají pouze při ZŠ a jejich obsah se řídí RVP PV. Jeho součástí je ŠVP, který respektuje a vytváří sociální klima k edukaci dětí se sociálním znevýhodněním. Koncepce RVP PV kromě tvorby ŠVP umožňuje také tvorbu programů třídních. Nejvyšší počet dětí v přípravné třídě je 15. Přípravná třída se nezapočítává do povinné školní docházky, děti se neklasifikují. Do tříd jsou děti přijímány na základě doporučení školského poradenského zařízení. V rámci přípravných ZŠ je velice rozšířená funkce asistenta pedagoga. Přítomností asistenta pedagoga se škola otevírá okolní komunitě (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy c2013–2016).

V ČR podle zákona začíná povinná školní docházka počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne 6. roku věku, pokud mu není povolen odklad (§ 36, odst. 3, školský zákon č. 561/2004 Sb., jeho novela č. 46/2009 Sb., závazná vyhláška MŠMT ač. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. Rodiče ve stále větší míře využívají možnost odkladu povinné školní docházky o 1- 2 roky, který probíhá na základě doporučení lékaře a PPP nebo SPC. Od roku 1995 je školní docházka 9letá. Školy mají nejméně 17 žáků v průměru na jednu třídu. Nejvyšší počet žáků ve třídě je 30 (vyhláška MŠMT č. 48/2005 Sb.). Ve třídě v běžné ZŠ a SŠ lze individuálně integrovat nejvíce pět žáků se zdravotním postižením. Třída zřízená pro žáky se zdravotním postižením má nejméně šest a nejvíce 14 žáků se SVP. K doplnění počtu žáků ve třídě pro žáky se zdravotním postižením mohou být zařazeni i žáci bez postižení max. do 25 % nejvyššího počtu žáků ve třídě. Třída zřízená pro žáky s těžkým zdravotním postižením má nejméně čtyři a nejvíce šest žáků (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy c2013–2016).

Podmínky inkluzivního/integrativního vzdělávání žáků se SVP v ZŠ jsou stanoveny příslušnou legislativou, RVP ZV. Jednou z variant vzdělávání žáků se SVP jsou speciální třídy ZŠ. Tuto možnost využívá 1,1 % žáků se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním, početnou skupinu tvoří žáci SPU a s mentálním postižením.

Při realizaci RVP ZV se zohledňují možnosti žáků se SVP, využívá se vnitřní diference, vytváří se sociální klima založené na motivaci, spolupráci a aktivizujících metodách výuky a zdůrazňuje se spolupráce s rodiči. Pro žáky s lehkým mentálním postižením LMP je určena příloha RVP ZV upravující vzdělávání žáků s LMP. Představuje jeho modifikaci, respektuje sníženou úroveň rozumových schopností žáků, jejich fyzické i pracovní možnosti a předpoklady, vymezuje podmínky pro vzdělávání, specifikuje úroveň klíčových kompetencí na konci základního vzdělávání (Bartoňová, Vítková, 2007).

### 3.4 Integrace

Denně se setkáváme s výrazem integrace a nemusí to být spojeno se speciální pedagogikou, s jedinci zdravotně postiženými nebo znevýhodněnými. Integrace se prolíná všemi obory, např. integrovaný dopravní systém, integrovaný záchranný systém atd. Pojem „integer“ – nenarušený, úplný, celý. (Valenta et al., 2012, s. 11)

Se slovem integrace jsme se mohli setkat už před rokem 1990, jako stupněm socializace. „Integrace je naprosté zapojení a úplné splynutí efektivního jedince se společností lidí zdravých, a to ve výchově a vzdělání, v pracovním uplatnění i ve společenském soužití. Jedinec se stává zcela nezávislým a samostatným, neboť byl úplně a beze zbytku zbaven efektivity, s níž se dokázal i subjektivně vyrovnat.“ (Sovák, 1980, s. 22-23)

Průcha vymezuje integrované vzdělávání jako „přístupy a způsoby zapojení žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami do hlavního proudu vzdělávání a do běžných škol. Cílem je poskytnout i žákům s těžkými a trvalými zdravotními postiženími společnou zkušenost s jejich zdravými vrstevníky a přitom respektovat jejich specifické potřeby.“ (Průcha et. al., 2009, s. 87 – 88)

Později, po roce 1990, se setkáváme se „školskou integrací“, tj. vzdělávání zdravých jedinců s žáky postiženými v běžných školách. (Valenta et al., 2012, s. 11)

„Integrace není pro každé dítě s postižením a ani není snaha o začlenění všech dětí do běžných škol. Všechny děti, ať již s postižením nebo bez postižení jsou si morálně, duchovně a legálně rovny, ale z praktického hlediska je nutno konstatovat, že děti s handicapem nejsou stejné jako děti bez handicapu.“ (Bazalová, 2006, s. 8)

V pedagogickém slovníku je termín integrace vymezen jako „přístupy a způsoby zapojení žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami do hlavních proudů vzdělávání a do běžných škol.“ (Průcha, Mareš a Walterová, 2009, s. 87)

Stejnou myšlenku propaguje i švýcarský odborník Bürli (1997, s. 90) podle něho je integrace „snaha poskytnout v různých formách výchovu a vzdělání jedinci se specifickými vzdělávacími potřebami v co možná nejméně restriktivním prostředí, které optimálně odpovídá jeho skutečným potřebám.“

Dále Bürli (1997) uvádí, že školní integrace by měla vést ke stavu, který je považován za ideální. Tím je dle něj dynamický proces vzdělávání.

Požár (2010, str., 63) doplňuje, že školní integrace by „neměla být cílem integračního procesu, ale pouze jejím prostředníkem vedoucím k socializaci jedince.“ I Požár školní integraci vymezuje jako postupně se rozvíjející dynamický proces, při němž dochází k soužití, komunikaci a kooperaci postižených žáků s ostatními.

Pro úspěšnou integraci je nutno mít určité předpoklady:

- ekonomické; je třeba mít finanční prostředky na případné úpravy interiéru, na zakoupení speciálních pomůcek....,
- psychosociální; je třeba naladit dobré klima ve škole, příjemnou atmosféru, aby žáci i pedagogové přijali jedince odlišného fyzickými či psychickými vlastnostmi,
- právní a politické; jsou úzce spojeny s legislativní ochranou lidí se zdravotním handicapem. (Novotná a Kremličková, 1997, s. 14-16)

V rámci procesu integrace je nezbytně nutné vymezit hranice integrace. Existují jedinci s různými druhy a stupni postižení, které lze integrovat bez problémů, snadno, ale jsou i postižení, u kterých je začlenění obtížné nebo úplně nemožné. Poměrně snadno se integrují děti, které jsou komunikativní a mají komunikační předpoklady. Nejhorší se začleňují mentálně postižení. U nich je možná a žádoucí integrace sociální, ale vzdělávání by mělo probíhat odděleně. (Vítková, 2003, s. 11)

### 3.4.1 Možnosti integrace

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se ve větší míře zatím provádí ve speciálních školách. Postupně, po malých krůčcích, systém vzdělávání těchto žáků míří ke stále vyšší integraci, kdy je možnost začlenit žáka se zdravotním postižením do běžné školy na základě využívání vyrovnávacích a podpůrných opatření, a to formou (Valenta et al., 2012, s. 15):

- **individuální integrace**, do běžné třídy, kdy je nutno zajistit odpovídající vzdělávací podmínky a speciálně pedagogickou nebo psychologickou péči;
- **skupinové integrace**, do tříd určených pro žáky se zdravotním postižením, při skupinové integraci mají žáci možnost se setkávat a společně vzdělávat v některých vyučovacích předmětech s ostatními žáky;
- **ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením** (speciální školy);
- **kombinace uvedených forem** (téměř se neuzívá).

Integraci ovlivňuje celá řada faktorů, kdy základním je určitě rodina, její přístup, styl výchovy, zájem, orientace, informovanost a snaha řešit problém. Spolupráce s rodinou je nezbytná, protože dítě může být integrováno pouze na jejich žádost a s jejich souhlasem. Významnou roli v procesu integrace hraje samotné dítě. Velmi záleží na jeho osobnostním vybavení, výchově v rodině, zkušenostech, připravenosti na integraci. Pro úspěšnou integraci musí být připravena také samotná škola, která se rozhodne dítě s postižením přijmout. Nezáleží jen na její materiální a technické vybavenosti, ale významnou roli hraje klima školy, atmosféra ve škole, motivace spolužáků a zejména pedagogů. (Ludíková, 2002, s. 12)



### 3.4.2 Podmínky integrace

Podmínky integrace postiženého dítěte do běžné školy jsou dány legislativou. Jde o snížení počtu žáků ve třídě, personální úpravy, příprava dokumentů a zcela nezbytný individuální přístup. (Spourová et al., 2013, s. 14)

Mezi nezbytné dokumenty pro integraci dítěte s postižením do běžného typu základní školy patří Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Jde o dokument, který vymezuje představy o zaměření, obsahu a výsledcích základního vzdělávání. (Spourová et al., 2013, s.14)

Podmínkou začlenění žáka s postižením do běžné školy je vypracování individuálního vzdělávacího plánu (IVP). Ten upravuje organizaci a obsah vzdělávání handicapovaného dítěte s ohledem na jeho speciální vzdělávací potřeby. Individuální vzdělávací plán sestavuje třídní učitel, popř. učitel daného vyučovacího předmětu ve spolupráci se speciálně pedagogickým centrem, pedagogicko-psychologickou poradnou, výchovným poradcem, školním psychologem, školním speciálním pedagogem a zákonným zástupcem žáka. S obsahem individuálně vzdělávacího plánu musí být seznámeni všichni pedagogové, kteří se podílejí na vzdělávání daného žáka, jeho zákonní zástupci, v případě jeho zletilosti i sám žák. IVP tvoří podklad pro uplatňování požadavků školy o navýšení finančních prostředků potřebných ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami. (Spourová et al., 2013, s. 14-15)

Důležitou a neopomenutelnou podmínkou, která se podílí na integraci žáka do školy běžného typu, je učitel se speciálně-pedagogickou kvalifikací, který by měl konzultovat své zkušenosti s odborníky poraden a poradenských center, měl by se neustále vzdělávat prostřednictvím seminářů a odborných kurzů. Při integraci žáka do běžné školy lze využít ve třídě podpůrného učitele, asistenta pedagoga nebo osobního asistenta. (Spourová et al., 2013, s. 16)

Velký význam pro podporu vzdělávání žáků se zdravotním postižením mají školská poradenská zařízení, jako je pedagogicko-psychologická poradna (PPP) a speciálně pedagogické centrum (SPC). Tyto instituce na základě vyšetření dítěte zpracovávají odborné posudky pro potřeby vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, podávají

informace o druhu a stupni postižení žáka, popis jeho vzdělávacích potřeb včetně doporučených pedagogických postupů a organizačních forem vzdělávání, popřípadě návrh na snížení počtu ve třídě včetně odůvodnění. (Spourová et al., 2013, s. 16)

Významnou úlohu hraje výběr formy integrace, která ze dvou možností bude pro dítě se zdravotním postižením nejlepší. Zda žáka s postižením zařadíme individuálně, tedy mezi zdravé žáky, což je náročné na odborné vedení a na prostředky speciálně-pedagogické podpory, nebo do speciální třídy, tedy skupinovou integrací, kde ve třídě působí speciální pedagog. (Spourová et al., 2013, s. 17)

Další podmínkou je odstranění architektonických bariér nejen pro přijetí žáků tělesně postižených, ale i žáků se smyslovým postižením. Ne všechny školy v České republice jsou bezbariérové. (Müller et al., 2004, s. 42)

V neposlední řadě je důležitý faktor sociálně psychologický. Je třeba, aby většina společnosti, zejména speciální pedagogové a učitelé, začali brát vzdělávání postižených jedinců v běžné škole jako samozřejmost. Je třeba, aby o tom hovořili s rodiči a zákonnými zástupci zdravých dětí. (Müller et al., 2004, s. 44)

### **3.5 Inkluze**

„Inkluzivní vzdělávání je komplexní a problematický koncept, který vyvolává spoustu otázek. Ale co to znamená? Zahrnuje se sem speciální skupina zdravotně postižených žáků či studentů, nebo je to reakce na různorodost všech studentů? To se však liší od předchozí představy a hlavního proudu, který měl koncentrovat hlavně žáky s postižením a speciálními potřebami a naopak hlavní proud se měl začít přizpůsobovat a měnit právě těmto žákům se speciálními potřebami a postižením. Naproti tomu inkluzivní vzdělávání je právě o dětech, které na něj mají právo a škola je povinna to akceptovat.“ (Peng a Potměšil, 2015, s. 12)

„Inkluze je založena na akceptování různorodosti, pokud jde o pohlaví, národnost, rasu, jazykový původ, sociální pozadí, úroveň výkonu nebo postižení.“ (Lechta, 2010. s. 29) Na inkluzi nahlížíme z pohledu odborné literatury jako na „stav, kdy se člověk s postižením rodí do společnosti, která akceptuje jeho odlišnost a odlišnost každého svého člena, kdy je tedy normální být jiný a takové dítě se rodí do společnosti, která se nad jeho stavem vůbec nepozastavuje.“ (Salend 1998 in Bazalavoá, 2006, s. 7)

„Inkluze v nejširším slova smyslu zahrnuje občanství, občanská a politická práva a povinnosti, společenské příležitosti a veřejnou angažovanost. Příležitost se týká hlavně přístupu k práci a přístupu ke vzdělání.“ (Kocourová, 2002, s. 255)

Inkluze představuje „začlenění marginalizovaných jedinců, sociálních kategorií a různých typů kolektiv (etnik, subkultur) do hlavního proudu společnosti, což by jim mělo umožnit těšit se nejen formálně, ale i fakticky ze všech občanských, politickým a zejména sociálních práv, v hlavním proudu společnosti sdílených.“ (Sirovátka, 2004, s. 27)

Je přirozené, že ve společnosti lidí nejsou všichni stejní, i když máme stejná práva. Neznamena to ale, že pro jedince, kteří se od běžné populace něčím liší, musíme tvořit odlišné přístupy. Také lidé se zdravotním postižením patří do naší společnosti, a proto mají právo žít plnohodnotný život jako všichni ostatní, právo být přítomni u všech každodenních činností a aktivit.

Lechta (2010, in Valenta a kol., 2012, s. 13) uvádí, že se nejen ve světě, ale i v naší republice se můžeme setkat se třemi možnostmi inkluze, a cituje Hornákovou (2010, in Valenta a kol., s. 13):

„Inkluze se takto může:

1. ztotožňovat s integrací, anebo se chápat jako
2. jakási vylepšená, „optimalizovaná“ integrace, nebo jako
3. nová kvalita přístupu k postiženým dětem, odlišná od integrace – jako bezpodmínečné akceptování speciálních potřeb dětí.“

Dnem 1. září 2016 nabyla účinnosti vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy c2013–2016).

„Podpora žáků se realizuje prostřednictvím podpůrných opatření představujících konkrétní pomoc vzdělávání žáka, a to: (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy c2013–2016)

- v oblasti metod a forem výuky, možnými úpravami hodnocení žáka, organizace výuky, např. zařazením předmětů speciálně pedagogické péče, úpravami výuky v rozsahu i obsahu disponibilních hodin;
- nutnou personální podporou pedagoga při výuce žáků s potřebou podpůrných opatření, a to jak asistentem pedagoga, tak dalším pedagogem nebo speciálním pedagogem;
- při vzdělávání žáků se smyslovým postižením možností využívat tlumočnicka z českého znakového jazyka nebo překladatele;
- využíváním speciálních učebnic, pomůcek, kompenzačních pomůcek, včetně zařazování nových technologií do práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.“

„Inkluzivní (společné vzdělávání) má tedy vytvořit podmínky pro vzdělávání některých žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v „běžných“ školách, ale současně i nadále umožňuje existenci důležitého článku vzdělávacího systému, a to speciálního vzdělávání.“ (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy c2013–2016).

### **3.5.1 Srovnání vyhlášky č. 73/2005 Sb. s novou vyhláškou č. 27/2016 Sb.**

Obě vyhlášky č. 73/2005 Sb. a č. 27/2016 Sb. se zabývají vzděláváním žáků se specifickými vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Zaměřují se na individuální vzdělávací plány těchto žáků, ale u vyhlášky č. 27/2016 Sb., se IVP zpracovává jen tehdy, vyžadují-li to speciální vzdělávací potřeby žáky podle § 3, odst 1, na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádostí zákonného zástupce žáka (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy c2013–2016).

Obě vyhlášky řeší asistenta pedagoga. Ve vyhlášce č. 27/2016 Sb., je více rozepsaná činnost asistenta pedagoga ve třídě a nově také stanoveno, že asistent může poskytovat podporu i více žákům ve třídě.

V poskytování podpůrných opatření ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. obsahuje postup školy při poskytování podpůrných opatření 1. stupně a postup při přiznání podpůrných opatření při přiznání 2. – 5. stupně. Tato ustanovení ve vyhlášce č. 73/2005 Sb. vůbec nebyla (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy c2013–2016).

Nově jsou v rámci vyhlášky č. 27/2016 Sb. stanovena pravidla pro vzdělávání žáků uvedených v § 16, odst. 9, Zákona č. 561/2004 Sb. „Vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 zákona se přednostně uskutečňuje ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině, která není zřízena podle § 16 odst. 9 zákona (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy c2013–2016).

Co se týká počtu žáků ve třídách, odděleních a studijních skupinách zřízeních podle § 16 odst. 9 Zákona č. 561/2004 Sb. se nic nemění, stejně jako u vzdělávání žáků nadaných (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy c2013–2016).

Ve vyhlášce č. 27/2016 Sb., podle § 33 je uvedeno zrušující ustanovení:

1. Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.
2. Vyhláška č. 147/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.
3. Čl. II vyhlášky č. 103/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb., a vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění vyhlášky č. 147/2011 Sb.

Je ale nutné připomenout § 32 přechodná ustanovení.

1. Školy poskytují podpůrná a vyrovnávací opatření podle vyhlášky č. 73/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů, do doby zahájení poskytování podpůrných opatření podle této vyhlášky, nejdéle však po dobu 2 let ode dne nabytí účinnosti této vyhlášky.

2. Doporučení zařazení žáka se zdravotním postižením do školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny zřízení pro žáky se zdravotním postižením vydané přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky se považuje za doporučení zařazení žáka do školy zřízené podle § 16 odst. 9 zákona, a to po dobu odpovídající účelu doporučení, nejdéle však po dobu 2 let ode dne nabytí účinnosti této vyhlášky.

ZŠ Miroslav se týká zejména § 32 odst. 1, kdy několik žáků je ještě vzděláváno na základě podpůrných a vyrovnávacích opatření podle vyhlášky č. 73/2005 Sb., v platném znění. (ŠVP – pro vzdělávání žáků s LMP – (s lehkým mentálním postižením) (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy c2013–2016).

### **3.5.2 Žáci nadaní**

Nesmíme také zapomínat, že se obě vyhlášky zabývají nejen dětmi se specifickými potřebami, ale také dětmi nadanými, kteří mají také své zvláštní specifické potřeby.

Jak uvádí (Lechta, 2010 s. 365) jsou projevy specifické osobnostní, emocionální a sociální u nadaných dětí často výrazné, ale není to nejdůležitější znak. Ve škole, kde tyto děti tvoří samostatnou skupinu, mají především poznávací a rozumové schopnosti.

„Mezi takové ukazatele intelektově nadaného žáka ve škole patří:

- je bystrý pozorovatel, rychle chápající nové vztahy a věci;
- dokáže dělat intelektově úlohy s radostí;
- umí se učit rychle a dobře;
- správně používá mnoho slov;
- klade hodně otázek;
- má originální nápady;
- má vynikající paměť;
- zaměřuje pozornost na to, co je nové;
- rád řeší náročné úlohy a chce je řešit samostatně;
- je nápaditý při nacházení odpovědí a nových způsobů dělání věcí;
- věří sám sobě, ve své schopnosti řešení problémů“ (Lechta, 2010, s. 365)

„Nadání dítěte si většinou všimnou již v předškolním věku rodiče nebo učitelky v MŠ, později učitelé na 1. stupni ZŠ. Nadání musí být pak potvrzeno odborným pracovištěm, např. PPP. Často je však obtížné stanovit, zda je žák mimořádně nadaný nebo pouze nadaný. Dítě, které je hodnoceno jako mimořádně nadané v 1. ročníku, se může ve vyšším ročníku jevit již jako pouze nadané, nebo se dokonce zařadí mezi žáky průměrné. Je důležité, aby budoucí učitelé byli připravováni na práci s nadanými žáky, aby byli schopni rozpoznat mimořádné nadání a aby zvládali metody práce s těmito žáky.“ (Havel, Fialová, et al., 2010, s. 59)

„Pracovní tempo a výkonnost při vyučování ovlivňuje u těchto žáků několik skutečností:

- nudí se při běžných rutinních, lehkých úlohách;
- snaží se o dokonalou práci, jsou perfekcionisté;
- jsou velmi kritičtí a sebekritičtí, často nejsou spokojeni se svým tempem a výsledky;
- kladou si vysoké cíle, snaží se sami řešit problémy;
- zajímají se o otázky a problémy nepřiměřené jejich věku: náboženství, filozofie, politika, sexualita, otázky života a smrti atd.;
- mají mimořádný smysl pro humor (i specifický, černý humor).“ (Lechta, 2010, s. 365)

### **3.5.3 Pozitiva a výhody inkluzivního vzdělávání**

Jak uvádí (Bartoňová, 2005, s. 201) inkluzivní vzdělávání je dát možnost všem plnohodnotně a rovnocenně účastnit se na životě ve společnosti, která bojuje proti diskriminaci a oceňuje a respektuje odlišnost. Zprostředkovat dětem širší pohled na svět a pomoci jim naučit je přijímat rozdíly druhých. Takovéto inkluzivní vzdělání přispívá k naplnění sociálních a fyzických potřeb jedince.

Cílem nynější vzdělávací politiky ČR je zajistit rovný přístup ke vzdělání všem žákům bez rozdílu, jak uvádí V. Hájková a I. Strnadová ve své knize „Inkluzivní vzdělávání“ hovoří o Národním akčním plánu inkluzivního vzdělávání, který má za cíl posílit inkluzivní vzdělávací záměr na všech typech škol. Je zde nastíněno, jaké by mělo být uspořádání těchto škol, aby se zde mohly vzdělávat všechny děti bez rozdílu a bez ohledu na jejich individualitu. Snaží se zavést metody a principy inkluze. Působením různých asociací lidských práv, rodičovských organizací, UNESCO- mezinárodní organizace se inkluzivní vzdělávání prosazuje stále více, jako nejvhodnější forma speciálního školství. (Hájková, Strnadová, 2010,

s. 90)

Moderní společnost má zaručit rovné příležitosti všem lidem, tedy i lidem se zdravotním postižením nebo zdravotním či sociálním znevýhodněním. Pokud je žák znevýhodněn z důvodu zdravotního či sociálního je zapotřebí mu poskytnout adekvátní podporu, aby se to znevýhodnění minimalizovalo. (Valenta, 2015, s. 5)

„Inkluzivní vzdělávání je uspořádání běžné školy způsobem, který může nabídnout adekvátní vyučování všem dětem bez ohledu na jejich individuální rozdíly, přičemž nezáleží na druhu speciálních potřeb ani na úrovni výkonů žáků.“ (Bartoňová, 2013, s. 48)

Inkluze ve škole zasahuje studenty, pedagogy, ostatní pracovníky i okolní svět. Zahrnuje v sobě velké množství propojených znaků. (Booth, Ainscow, 2007). Je mnoho studií, do jaké míry je škola inkluzivní. Jedním takovým nástrojem je Ukazatel inkluze.

„Inkluze může obohatit obě zúčastněné strany, tedy jak znevýhodněného žáka v běžné třídě, tak i zdravého. Jedinci ve skupině pohlíží na rozdíly s respektem a spíše je oceňují, než aby je brali jako překážku a bariéru v jejich spolupráci. Dítě čerpá z těchto zkušeností, kdy ostatní přijímá bez rozdílu a s pokorou a samo ví, že i ono je přijímáno a oceňováno za svou osobitost a jedinečnost. Žák může pomoci svým znevýhodněným vrstevníkům, čímž si sám sebe víc váží nebo je také možné použít různé vyučovací strategie, jako je například vrstevnické vyučování, kdy žák musí plně pochopit daný materiál, se který se pracuje, aby ho mohl dále prezentovat, čímž se učí být určitým vzorem a vedoucím.“ (Bartoňová, Vítková a Vrubel, 2014, s. 30-31)

Akční plán inkluzivního vzdělávání přispívá k naplnění vize Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 ve všech bodech.

„Vzdělávací politika České republiky směřuje k rozvoji vzdělávacího systému, v němž:  
(Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020, usnesení vlády č. 583/2014):

- vzdělávání se nachází v popředí zájmu společnosti i jednotlivců a je považováno za významnou hodnotu,
- lidé využívají rozmanité příležitosti k učení v průběhu celého života,
- kvalitní vzdělávání je přístupné pro každého, funguje efektivně, spravedlivě a dává všem stejnou šanci,



- žáci vědí, co se od nich na každé úrovni a v každé oblasti vzdělávání očekává a co mohou oni očekávat od něj,
- žáci se rádi učí a jsou motivováni k celoživotnímu učení,
- pedagogičtí pracovníci jsou dobře připraveni na výkon své profese, všestranně motivováni pomáhat dětem, žákům a studentům k dosažení maxima jejich možností a cíleně se rozvíjejí,
- školy jsou otevřeny pro soustavnou spolupráci s vnějším světem,
- vzdělávání se opírá o aktuální výsledky lidského poznání, podporuje tvořivost a vychází vstříc dlouhodobým potřebám společnosti a trhu práce,
- úpravy v organizaci, struktuře a obsahu vzdělávání se opírají o empiricky podložené poznatky.“

### **3.5.4 Negativa a nevýhody inkluzivního vzdělávání**

O inkluzi probíhalo mnoho debat, v médiích, rádiu, televizi na sociálních sítích. Odborníci i laici se k inkluzi vyjadřují také záporně.

Zaměříme-li se na odpůrce inkluzivního vzdělávání a kritiky inkluze, můžeme uvést Václava Klause ml., který uvádí, že se nesmyslně ničí dětské domovy, které dostaly napůl nálepku koncentračních táborů, ničí se školy, které se věnují dětem, co potřebují speciální přístup. Obětí jsou i speciální pedagogové, kteří by si za svou práci zasloužili jít do nebe a místo toho jsou z nich pomalu zločinci, kteří nechtějí umožnit dětem lepší zítřky. Na straně druhé jsou i oběti děti speciálních i normálních škol. Obětí je i daňový poplatník, neboť celý projekt bude stát miliardy. (Klaus, ml., 2016).

Klaus se pozastavuje se nad tím, že začlenit lidé s handicapem do společnosti je samozřejmostí, a že jsou jejich součástí, to je pochopitelné. Není však nikde dáno, že se mají zničit instituce, které jim toto začlenění usnadní a pomáhá jim. (Klaus, ml., 2016).

Dalším odpůrcem je František Matějka, který říká: „Inkluze je hloupé opatření, které zničí řadu životů. Pokračuje v nastartovaném směru průměrnosti a unifikace lidí ve společnosti a potírá lidskou přirozenost a férovou soutěž i mezi dětmi.“

„Nažehťe do jednoho stáda koně, vlky, ovce a kočky, lišky a srnce, medvědy a kozy,

zamkněte je do jedné ohrady a přinutěte je žít v tom nesmyslném houfu, jež nazvete Společenský řád, a dodržovat společná pravidla, bude to nešťastné, nespokojené, fatálně rozklížené stádo, ve kterém se ani jeden boží tvor nebude cítit jako doma...“ Čapek použil tato slova ve svém románu ve zcela jiné souvislosti, ovšem na inkluzi sednou. V přeneseném slova smyslu nejsou lidé jen koně, jen vlci nebo jen ovce. Každý je nějaký, každý potřebuje nějaké podmínky pro budoucí uplatnění v životě. Dnes se snaží nahnat inkluzi děti do jedné ohrady. Výsledkem bude fatálně rozklížené stádo. (Matějka, 2016).

Masáková (2016) uvádí ve svém článku, že se v podstatě pouze změnila administrativa a školy, které inkluzi dávno dělaly, jí dělají stejně. Davy žáků, kteří by přestupovali ze speciálních škol do běžných, se nekonají. Hlavním cílem je, aby zřizovatel i Česká školní inspekce podporovali ředitele, ředitelé pak učitele a učitel mohl podporovat své žáky. (Masáková, 2016).

Matějka (2016) hovoří o tom, že inkluze přinese unavené a našťavané pedagogy, protože bude velice obtížné učit všechny v jedné třídě. Nebude čas ani na jednu skupinu dětí. Také se může stát, že rodiče průměrných a nadprůměrných dětí budou poukazovat, že jsou ze strany handicapovaných brzděni. Může se stát, že se zde projeví nový bod šikany. A jak říká inkluze je jen dalším umělým popřením lidské přirozenosti v řadě a bere ve skutečnosti rodičům právo svobodné volby pro své děti. Bere dětem prostor pro vlastní individuální rozvoj. Místo zániku praktických škol a násilného smíchání všech do jedné ohrady by bylo správné výrazně uvolnit pravidla mezi jednotlivými druhy základních škol a umožnit tak vznik různých podmnožin, ze kterých si rodiče budou moct vybrat adekvátně schopnostem svých dětí. (Matějka, 2016).

Platí pravidlo, že řetěz je tak silný, jak silný je jeho nejslabší článek. A to samozřejmě platí i ve škole. Kritizuje ministryni Valachovou, která inkluzi v jejím podání tímto způsobem přinese tuny slabých řetězů. Podle Matějky to možná bude cílem, protože stát měl vždy s individualisty vždycky problém, tak proč je nesejmout preventivně hned na základní škole. Pokud by rodiče nesouhlasili s inkluzí, možná by měli být řešení „sociálkou“, aby nezapomněli, že děti patří státu, a že je mají svěřené jen do doby, než se z nich stanou daňoví poplatníci.

„Ne, vážení. Stát patří nám, ne my jemu, natož snad naše děti.“ (Matějka, 2016).

### **3.6 Shrnutí teoretické části**

Nemůžu opomenout, že jako prvního reformátora a zakladatele pedagogiky můžeme považovat Jana Amose Komenského. Každý občan má právo na vzdělání po celý svůj život.

Školství je resortem ústředního orgánu veřejné správy. Řídí se nařízeními a předpisy, které určuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. V této oblasti je nejdůležitějším zákonem Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním a středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

V naší společnosti existují jedinci s různými druhy a stupni postižení, které lze integrovat snadno, ale i jedinci, jejichž postižení jsou obtížná. Integraci ovlivňuje celá řada faktorů, kdy na první místo určitě patří rodina, její přístup a styl výchovy a snaha řešit problém.

Velký význam pro podporu vzdělávání žáků se zdravotním postižením mají školská poradenská centra a pedagogicko-psychologické poradny. Poskytují poradenské služby žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním integrovaných ve školách.

Podle nové vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními a vzdělávacími potřebami a žáků nadaných upravily pravidla pro vzdělávání těchto žáků a to hlavně při poskytování podpůrných opatření. Prostřednictvím těchto podpůrných opatření poskytujeme konkrétní pomoc těmto žákům, ať už je to v oblasti metod a forem výuky, upraveným hodnocením, využíváním speciálních učebnic a kompenzačních pomůcek a také personální pomocí asistenta pedagoga.

Principem úspěšného vzdělávání je nastavit systém tak, aby prohluboval ve všech žácích bez rozdílu touhu po vědomostech. V posledních letech se vzdělávání nachází v popředí zájmu společnosti i jednotlivce. Vývoj vzdělávání dává stejnou šanci všem lidem a školy jsou otevřeny pro spolupráci s vnějším světem.

## 4 PRAKTICKÁ ČÁST

### 4.1 Charakteristika zkoumané školy

Praktická část bakalářské práce byla realizovaná na Základní školu, Miroslav, okres Znojmo, příspěvkovou organizaci, která leží v Jihomoravském kraji.

V současné době má škola celkem 415 žáků, z toho na 1. stupni 201 žáků a na 2. stupni 214 žáků. Do běžných tříd je zařazeno 28 žáků, kteří mají vývojové poruchy učení, vývojové poruchy chování a dále se zde vyučují dva žáci se zrakovým postižením středně těžkým, jeden s autismem a jeden žák s tělesným postižením těžkým. Autista a tělesně postižený žák mají každý svého asistenta pedagoga.

Součástí školy jsou dvě speciální třídy, které mají 17 žáků a to s mentálním postižením lehkým, s mentálním postižením středně těžkým, s mentálním postižením lehkým s více vadami, s mentálním postižením těžkým s více vadami, s vývojovými poruchami s více vadami, s těžkými poruchami dorozumívání s více vadami, vývojovými poruchami chování s více vadami a vady řeči středně těžké s více vadami. V těchto dvou třídách pracují tři asistenti pedagoga.

Personální zajištění je tvořeno celkem 53 zaměstnanci, z toho pedagogických pracovníků na 1. stupni 9, na 2. stupni 18, ve školní družině 3 vychovatelky, 5 asistentů pedagoga a 1 psycholog. Dále zde pracují sekretářka, účetní, 6 provozních zaměstnanců a 8 zaměstnanců ve školní jídelně, 1 na mateřské dovolené.

Financování ve škole je zajištěno ze dvou zdrojů a to z MŠMT a zřizovatelem Města Miroslav. Ministerstvo školství financuje přímé náklady na platy a odvody, dále ostatní osobní náklady a tzv. ONIV neboli (ostatní neinvestiční výdaje), což jsou učebnice, učební pomůcky, další vzdělávání pedagogických pracovníků, cestovné.

Druhým zdrojem financování je od zřizovatele, který hradí provoz školy, a to jsou energie, opravy, služby, odborné časopisy a knihy, vybavení tříd školním nábytkem.

## **4.2 Práce s dotazníky**

Záměrem průzkumu bylo zjistit, zda je škola inkluzivní a připravena na podmínky inkluze na škole. Samotný průzkum byl proveden na základě dotazníkového šetření.

Pro sběr byly vytvořeny dva dotazníky. Jeden dotazník byl zaměřen na inkluzivní vzdělávání pro pedagogy a druhý na inkluzivní vzdělávání pro asistenty pedagoga v Základní škole, Miroslav, okres Znojmo příspěvková organizace.

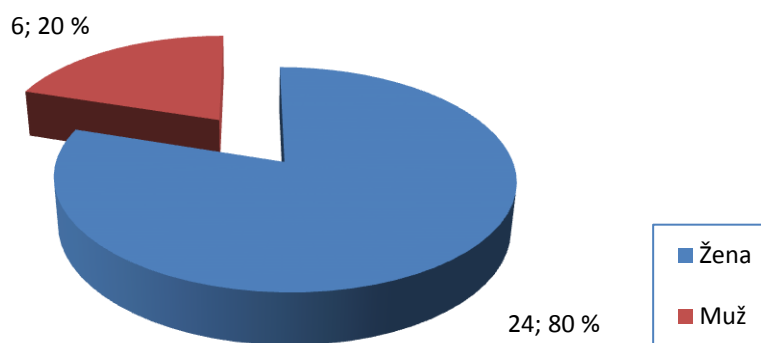
Dotazníkové šetření se uskutečnilo v termínu od 1. března do 31. března 2017.

Pro potřebný výzkum bylo osloveno 30 pedagogů a 5 asistentů pedagoga s prosbou o vyplnění dotazníku. Rozdáno bylo 35 dotazníků a vrátilo se jich 35, tedy 100 %. Dotazník byl anonymní.

## 4.2.1 Dotazníkové šetření pro pedagogické pracovníky

### Otázka č 1: Jaké je Vaše pohlaví?

Graf 1 Rozdělení respondentů dle pohlaví

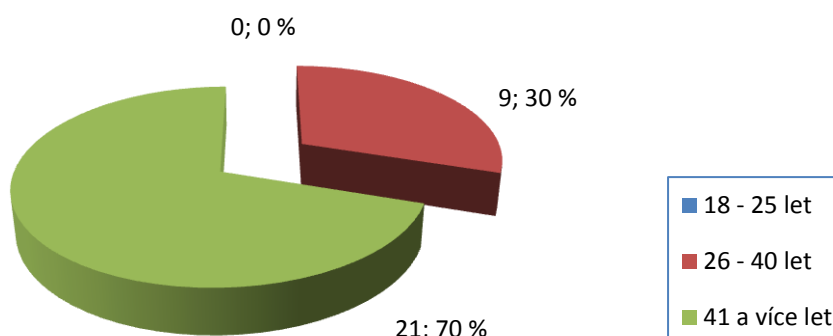


Zdroj: Vlastní zpracování

Školství jako odvětví je tradičně doménou žen. Ženy mají celkově blíže k povolání pedagogického pracovníka a zanedbatelnou roli hraje i rozložení pracovní doby a volno v období prázdnin. To je zejména pro ženy pečující o malé děti velká výhoda. Naopak nižší podíl mužů ve školství je ovlivňován zejména nižší placenou hladinou. Absolventi pedagogických oborů po nástupu do praxe často zjišťují, že mimo školství mohou najít lépe placenou práci. To vše ovlivňuje strukturu pedagogických sborů na českých školách. Na naší škole je poměr 80 % žen a 20 % mužů. V České republice je uváděn poměr 15 % mužů.

## Otázka č. 2: Do jaké věkové kategorie se řadíte?

**Graf 2** Rozdělení respondentů dle věku

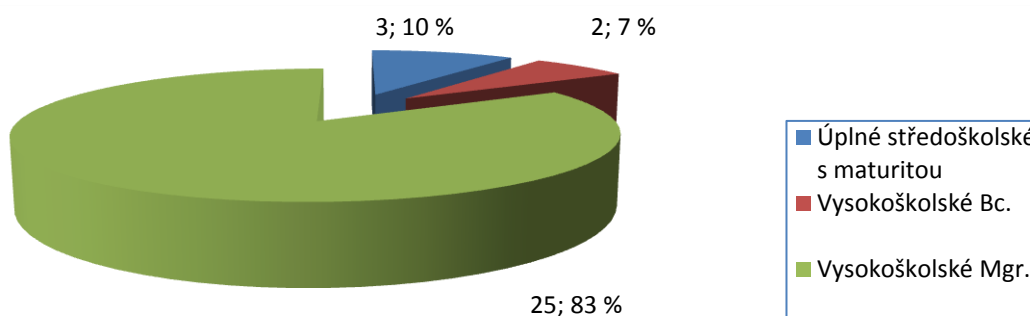


Zdroj: Vlastní zpracování

Druhá otázka byla zaměřena na věkovou kategorii. Většina odpovědí byla od dotazovaných pedagogů ve věku nad 41 let, tato skupina zaujímá 70 %. Výsledek mě nepřekvapil, protože většina kantorů, kteří působí na škole, tu také žijí a škola se stala pro mnohé z nich opravdu posláním a také jediným celoživotním zaměstnáním. Skupina 26 -40 let odpovídá 30 %, což můžeme přisuzovat tomu, že to jsou lidé mladší, kteří hledají cestu, zda pokračovat v miroslavské škole a usadit se, nebo volit jinou variantu, a to buď odchodem na jinou školu, nebo školství jako takové úplně opustit. Žádný pedagog naší školy není mladší, což přisuzuji současnému požadavku magisterského vzdělání.

## Otázka č. 3: Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

**Graf 3** Vzdělanost respondentů

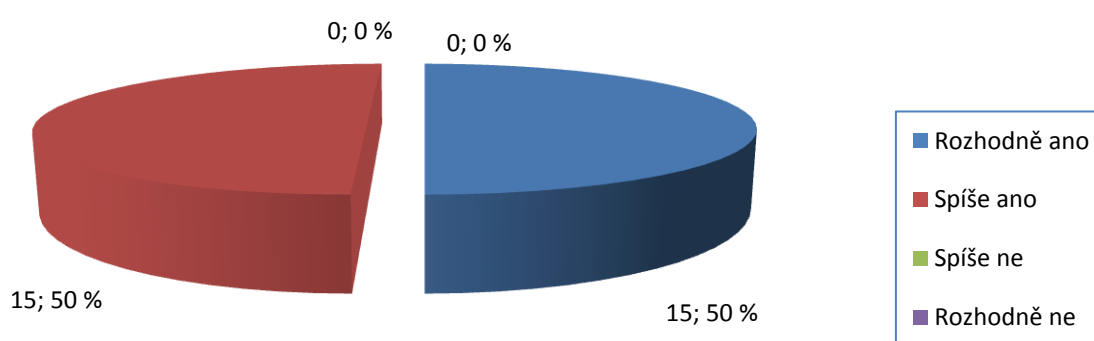


Vlastní zdroj zpracování:

U této otázky byly na výběr tři možnosti a to z toho důvodu, že je potřeba pro školství určitý stupeň vzdělanosti. Jak můžeme vidět, z grafu č. 3 úplné středoškolské vzdělání s maturitou mají tři respondenti, ti pracují ve školní družině. Vysokoškolské bakalářské mají dva dotazovaní, kteří si v současné době dokončují magisterské studium. Vysokoškolské magisterské vzdělání má 83 %, což odpovídá mému konstatování z předešlé odpovědi.

#### Otázka č. 4: Je spolupráce s asistenty pedagoga na velmi dobré úrovni?

Graf 4 Spolupráce s asistenty pedagoga



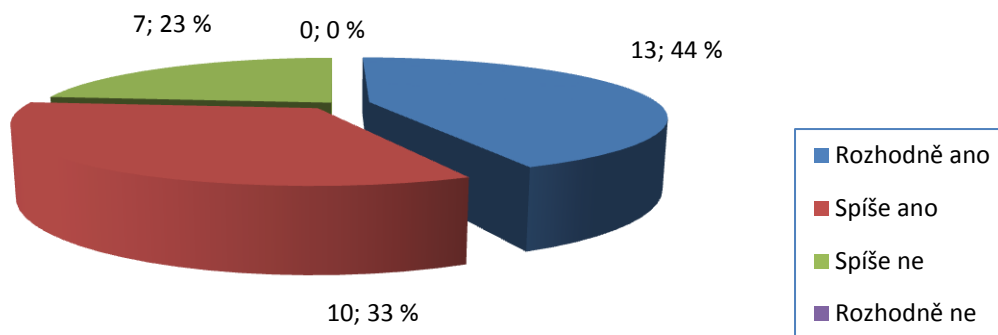
Zdroj: Vlastní zpracování

U této otázky žádný z respondentů nepoužil zápornou odpověď. Všichni se shodli na kladné odpovědi, a to rozhodně ano 50 % a spíše ano také 50 %. To mě vede k úsudku, že spolupráce s asistentem pedagoga je velice přínosná a pro inkluzi na škole nepostradatelná. Hlavní náplní práce asistenta pedagoga je vzdělávací a výchovná činnost podle přesně stanovených postupů a pokynů učitele, zaměřená na speciální vzdělávací nebo specifické, výchovné potřeby žáka. Je tedy prací velice náročnou a zodpovědnou, a je dobře, že je i pedagogy školy pozitivně vnímána a kladně hodnocena.



**Otázka č. 5: Závísí inkluzivní vzdělávání podle vás na kvalitě profesní přípravy pedagogů?**

**Graf 5** Kvalita profesní přípravy pedagogů

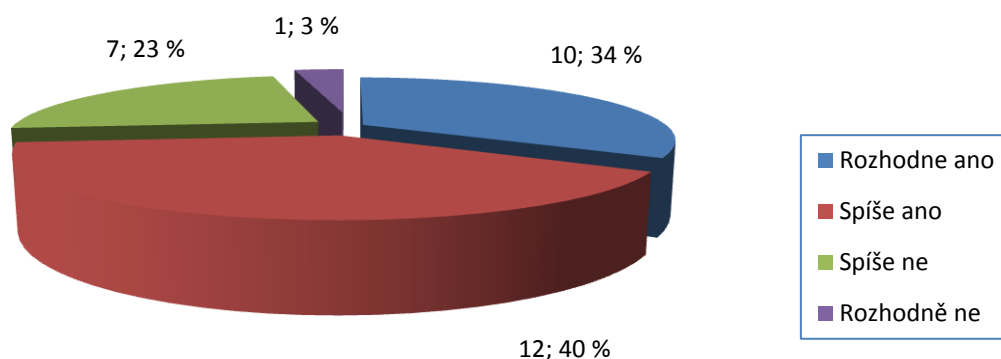


Zdroj: Vlastní zpracování

Profesní přípravou pedagogů rozumíme vzdělání v rámci pedagogických fakult a následně vzdělávání tzv. DVPP (další vzdělávání pedagogických pracovníků). Je jasné, že beze změn ve vzdělání na pedagogických fakultách a dalším vzdělávání pedagogických pracovníků by se současná reforma školství uskutečňovala jen těžko, nebo vůbec ne. Je třeba prohlubovat profesní přípravu, využívat nové metody, didaktickou techniku a to nejen v rámci inkluze, ale i k profesnímu růstu pedagoga. Protože vím, že ne všichni pedagogičtí pracovníci mají zájem o další vzdělávání, nepřekvapila mě odpověď sedmi z nich, kteří si myslí, že inkluzivní vzdělávání spíše nezávisí 23 % na kvalitě profesní přípravy pedagogů.

### Otázka č. 6: Závazí inkluzivní vzdělávání podle vás na zkušenostech a délce praxe?

**Graf 6** Zkušenosti a délka praxe

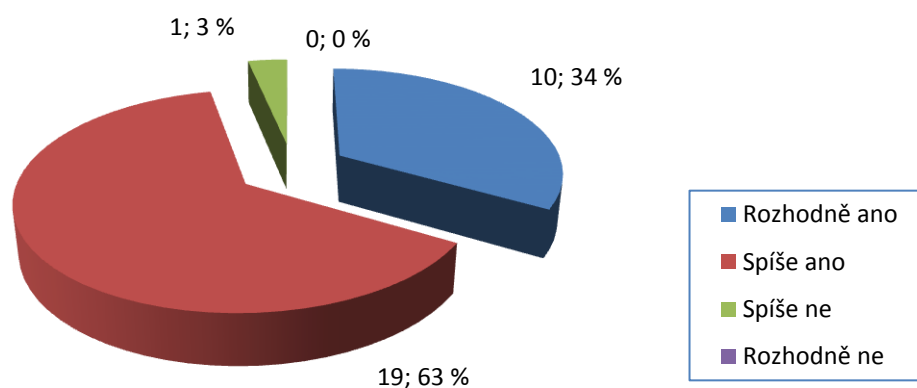


Zdroj: Vlastní zpracování

U otázky šesté se na kladné odpovědi shodlo 73 % dotazovaných. Je možné, že toto číslo odráží věkovou strukturu naší školy, kde většina pedagogů má dlouholeté zkušenosti i s výukou žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Zbývající pedagogové se zřejmě domnívají, že zkušenosti a délka praxe spíše nerozhoduje, rozhodující bude dle nich, individuální přístup každého jednotlivého pedagoga.

### Otázka č. 7: Závazí inkluzivní vzdělávání podle vás na materiálních a finančních podmínkách školy?

**Graf 7** Materiální a finanční podmínky školy

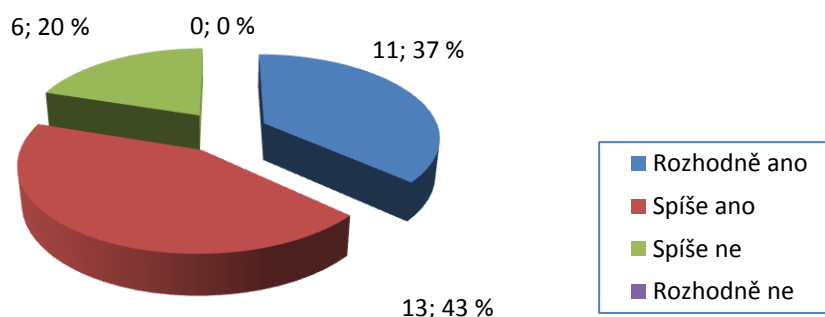


Zdroj: Vlastní zpracování

Materiální a finanční podmínky inkluzivního vzdělávání patří podle mého názoru mezi nejdůležitější faktory úspěšné inkluze. Jak je vidět z grafu č. 7 podle většiny kladných odpovědí i dotazovaní jsou stejného názoru. Jeden pedagog 3 %, je názoru opačného a nepovažuje je za důležité. Inkluzivní vzdělávání je na naší škole podporováno postupným vybavováním tříd s výškově nastavitelným nábytkem, pomůckami pro žáky se SVP (učebnice, pracovní sešity, ITC technika, výukové programy apod.). Dalším důležitým krokem pro inkluzi na základní škole by mohlo být obdržení dotace v rámci výzvy 46 „Modernizace odborných učeben a výstavba vertikální zdvižné plošiny na ZŠ Miroslav“. Jedná se o výstavbu výtahu a rekonstrukci 4 učeben, které jsou plánované jako bezbariérové a je počítáno s žáky s tělesným postižením. Jde především o odborné učebny fyziky, chemie, jazykové třídy pro angličtinu a němčinu, které se na škole vyučují a o odbornou učebnu cvičné kuchyně. To vše se samozřejmě může uskutečnit pouze za dobré spolupráce se zřizovatelem, který je garantem projektu a má na ní 10% spoluúčasť.

#### Otázka č. 8: Závazí inkluzivní vzdělávání podle vás na úrovni školního poradenství?

**Graf 8** Úroveň školního poradenství

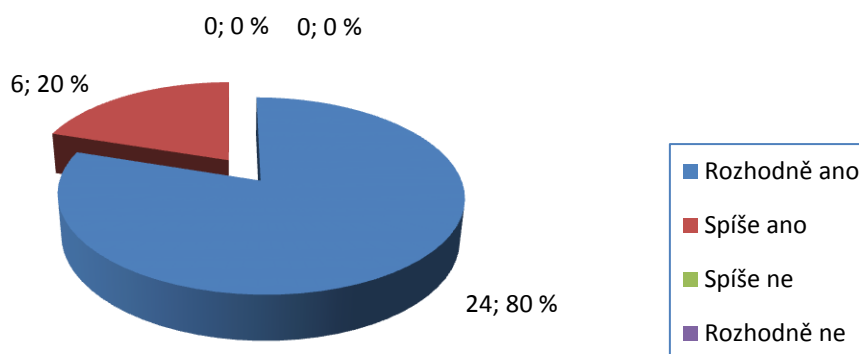


Zdroj: Vlastní zpracování

Školská poradenská centra mají důležité postavení v inkluzivním vzdělávání žáků se SVP. Poskytují těmto žákům podporu a pomoc při jejich vzdělávání, zákonným zástupcům a pedagogům poskytují konzultace. Připravují podklady pro integrované žáky, nabízí metodickou podporu. Naše školní poradenské centrum se skládá z výchovného poradce, školního metodika prevence, školního psychologa a dvou speciálních pedagogů. Jejich práce má v inkluzivním vzdělávání nezastupitelné místo a dle mého názoru odráží odpověď 80 % dotazovaných, očekávala bych, že toto číslo bude vyšší. Šest dotazovaných toto poradenství zřejmě podcenilo.

## Otázka č. 9: Závazí inkluzivní vzdělávání podle vás na spolupráci rodiny?

**Graf 9** Spolupráce s rodinou

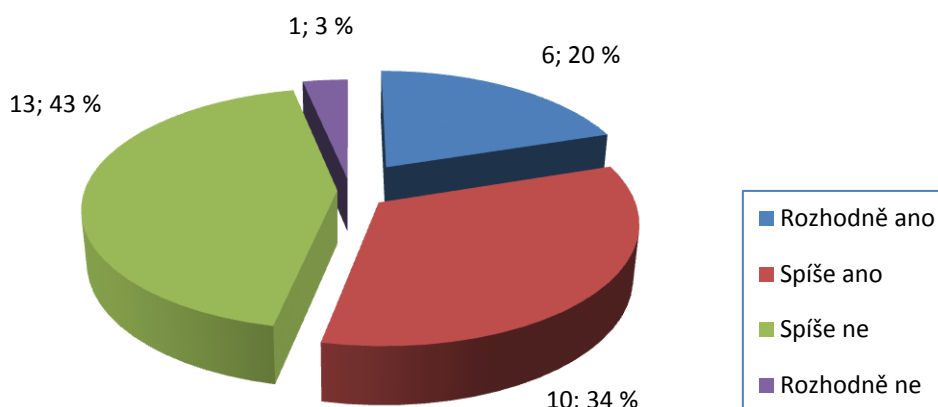


Zdroj: Vlastní zpracování

Inkluzivní vzdělávání s sebou přináší stále nové a nové poznatky a s tím spojené problémy, které nelze řešit bez úzké spolupráce s rodiči. Tuto spolupráci řešíme v rámci třídních schůzek, na výboru Sdružení rodičů, kde ředitel odpovídá na dotazy a připomínky ze strany zástupců jednotlivých tříd, dále při jednání školské rady. Škola informuje rodiče prostřednictvím žakovských knížek, konzultačních hodin, ale i na webových stránkách. Samozřejmě, že se uskutečňují individuální schůzky, iniciované jak ze strany školy, tak ze strany rodičů. U žáků se SVP je zapotřebí větší spolupráce zákonných zástupců s třídním učitelem a školním pedagogickým centrem, aby vzdělání těchto žáků probíhalo ke vzájemné spokojenosti žáka, učitele a rodiny. Výsledek 80 % rozhodně ano a 20 % spíše ano u této otázky není proto překvapením.

**Otázka č. 10: Jsem schopen vhodně přizpůsobit obsah vzdělávání, upravit formy a metody vzdělávání a nastavit různé úrovně obtížnosti v souladu se specifiky a potřebami žáků tak, aby bylo dosaženo a využito maximálních možností vzdělávaného žáka?**

**Graf 10** Přizpůsobení obsahu, formám a metodám vzdělávání

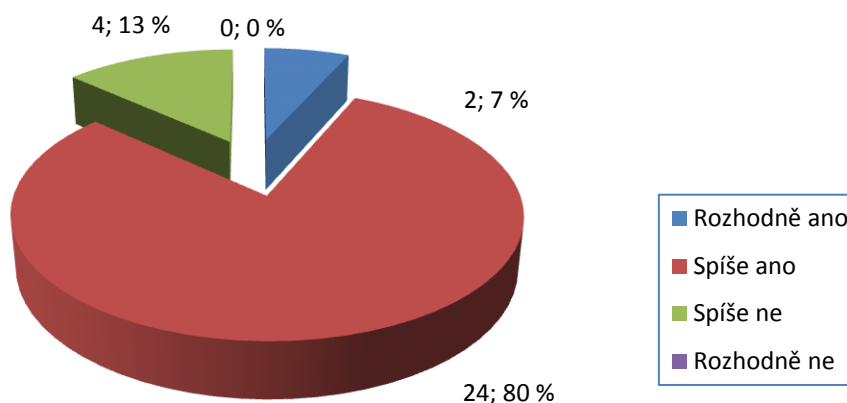


Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 10, která mě svou odpovědí nejvíce překvapila, mě vede k zamyšlení, proč dotazovaní takto reagovali. Výsledek 20 % rozhodně ano, spíše ano 33 %, spíše ne 43 % a dokonce 4 % rozhodně ne, je opravdu k zamyšlení. Můžu se domnívat, že složení pedagogického sboru, kde většina má dlouholeté zkušenosti s klasickým vyučováním v běžných třídách, se spíše podceňuje, nevěří si, a má zbytečné obavy s inkluzivním vzděláváním. Přitom u jedné z předcházejících otázek, zda inkluzivní vzdělávání souvisí se zkušeností a délkou praxe, se většina vyjadřovala kladně. Inkluzivní vzdělávání se týká žáků se SVP a také žáků nadaných. Pokud má vyučující měnit formy a metody vzdělávání žáků, na které se vztahuje vyhláška 27/2016 Sb., může se některým z nich jevit (při současném počtu ve třídách), že spíše není připraven k dosažení maximální vzdělanosti všech žáků. Mladší pedagogové si troufají na nové metody a formy vzdělání díky tomu, že jsou těmto metodám nakloněni a také jsou pro ně výzvou.

**Otázka č. 11: Vytváří vedení školy podmínky pro realizaci inkluzivních principů vzdělávání na vaší škole?**

**Graf 11** Podmínky realizace inkluzivních principů vzdělávání

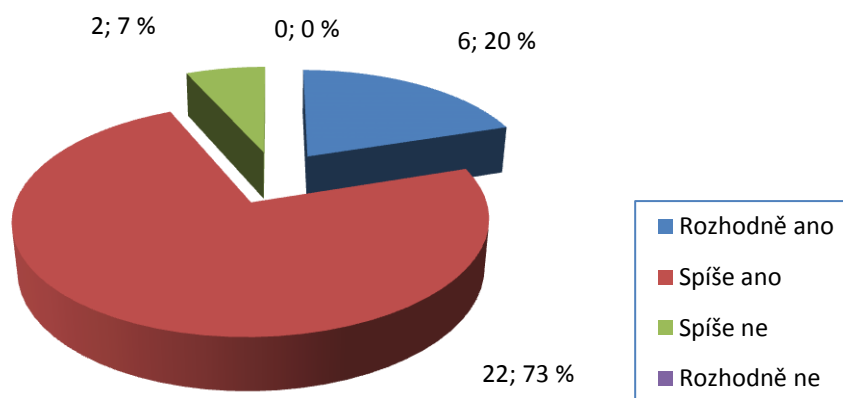


Zdroj: Vlastní zpracování

Realizace principů inkluzivního vzdělávání je dle mého názoru pro vedení školy složitým úkolem, neboť je závislá na dodržování stávajících zákonů a vyhlášek, na finančním příspěvku zřizovatele a MŠMT. Jsme teprve na začátku uskutečňování vyhlášky č. 27/2016 Sb., ale už nyní lze říci, že ne vše funguje tak, jak by mělo a MŠMT deklarovalo. Realizací inkluzivních principů na naší škole se uskutečňuje např. kontaktem žáků se SVP s ostatními žáky na společných chodbách školy, ve školní jídelně, školní družině, a účasti na školních akcích, jako je např. „Týden země – třídění odpadu, výroba Ekoláčka, podzimní výstavka výrobků.“

**Otázka č. 12: Má vaše škola vytvořený systém podpory pro žáky se SVP (je vybavena kompenzačními, speciálními pomůckami, využívá služeb asistenta pedagoga, atd.)?**

**Graf 12** Systém podpory pro žáky se SVP

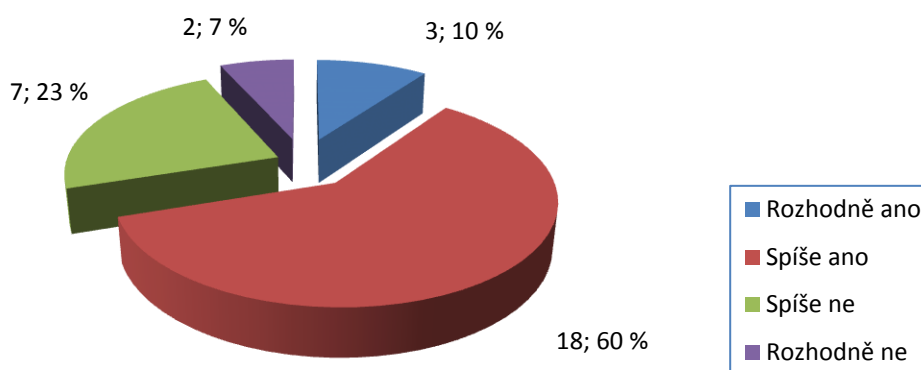


Zdroj: Vlastní zpracování

Jak už jsem se již zmínila, má škola speciální pedagogické centrum a pět asistentů pedagoga. Jeden asistent má na starosti tělesně postiženého žáka, druhý žáka s autismem, další tři jsou k dispozici ve dvou speciálních třídách. Některé kompenzační a speciální pomůcky získala škola při zrušení speciální školy před 6 lety. Dále vedení školy zajistilo pro tyto žáky například interaktivní tabule, tablety, výukové programy, schodolez, speciální brýle na čtení pro zrakově postižené. Celý systém je dán finančními podmínkami školy, které je závislé na příspěvku od zřizovatele, MŠMT, sponzorských darů a případně dotacemi. Výsledkem 20 % rozhodně ano, 75 % spíše ano, je tomu odpovídající a ukazuje na to, že škola má vytvořený systém podpory, který je nutný i v dalších letech rozvíjet, což bude závislé na finančních možnostech školy.

### Otázka č. 13: Považujete svoji školu za výrazně pro-inkluzivně orientovanou?

Graf 13 Pro –inkluzivně orientovaná škola



Zdroj: Vlastní zpracování

Otázku č. 13 jsem položila záměrně tímto způsobem a nedala jsem jinou možnost výběru, jako je méně inkluzivně orientovaná nebo je neinkluzivní. 10 % dotazovaných je pro rozhodně ano, 60 % pro spíše ano, z toho můžu usuzovat, že se škola v tomto směru vyvíjí, postupuje a zdokonaluje se v oblasti inkluzivního vzdělávání. 23 % dotazovaných volilo variantu spíše ne a 7 % rozhodně ne. Tito dotazovaní se zřejmě domnívají, že by pedagogové a vedení školy mohli pro úspěšnou inkluzi udělat více. Je otázkou, na kolik jsou jejich představy o výrazně pro-inkluzivně orientovanou školu reálné v praxi.

### Otázka č. 14: Které bariéry ze své pozice považujete za klíčové při realizaci inkluze žáků? (možnost více odpovědí) personální, finanční, organizační a jiné.

Četnost odpovědí je zpracována v následující tabulce

Tabulka 1 Bariéry realizace inkluze

Klíčové bariéry při realizaci inkluze žáků	Četnost
Personální	18
Finanční	20
Organizační	13

Vlastní zpracování:



U této otázky mohli dotazovaní vybírat z více možností. Na prvním místě většina označila finanční prostředky. Tak jak už jsem hodnotila u jedné z předcházejících odpovědí, pro úspěšné inkluzivní vzdělávání je potřeba navýšení finančních prostředků na zakoupení učebních a kompenzačních pomůcek, finanční prostředky na ohodnocení pedagogických pracovníků a asistentů pedagoga, školního psychologa a speciálního pedagoga. Na druhém místě vidí bariéry v personální oblasti. Dle mého zjištění se jedná o nedostatečnou vzdělanost asistentů pedagoga, vzdělanost některých pedagogů v oblasti vzdělávání žáků se SVP, zajištění dostatečného kvalitního obsazení speciálního pedagogického centra školy. U organizační bariéry jde především o současný velký počet žáků ve třídě, kdy při společném vzdělávání a začleňování žáků se SVP vyučující tzv. „nestíhá“. Nadaní žáci odchází na víceletá gymnázia a integrovaní žáci zažívají málo pocitu úspěchu. Do této oblasti patří také větší spolupráce rodiny se školou a větší kompetence vedení školy při začleňování žáků se SVP.

**Otázka č. 15: Vaše návrhy zlepšení podmínek pro úspěšnou inkluzi (uved'te).**

V poslední otázce jsem poskytla každému dotazovanému prostor k tomu, aby mohl vyjádřit svůj návrh pro úspěšnou inkluzi na škole. Tuto možnost využilo pouze 11 dotazovaných, což je 37 % z celé školy. Odpovědi uvádím bez jakékoliv změny:

D.1: Více dospělých na třídu, (např. učitel, speciální pedagog, 1-2 asistenti, méně dětí ve třídách). Představa vlády ČR je pokud možno 1 učitel pro všechny žáky – což je samozřejmě špatně.

D.2: Zrušení inkluze.

D.3: Nejsem příznivcem inkluze.

D.4: Nepovažuji inkluzi za efektivní.

D.5: Čas a peníze.

D.6: S inkluzí nesouhlasím.

D.7: Zavedení funkce speciální psycholog, finanční podpora pro obnovení pomůcek.

D.8: Vzdělávání učitelů a asistentů pedagoga v oblasti pro speciální pedagogy.

D.9: Školního speciálního pedagoga do tříd, ne asistenta pedagoga, ale speciálního pedagoga jako druhého pedagoga ve třídě. Finanční prostředky na pomůcky, speciální učebnice, finanční ohodnocení pedagogů ve třídě.

D.10: Nesouhlasím s inkluzí, začlenění žáků do běžných tříd s vysokým počtem dětí není

vhodné, potřebují maximální individuální péči, což v běžné třídě není možné.

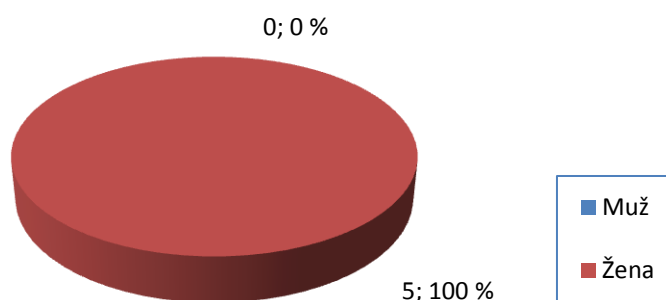
D.11: Vybudování výtahu, vyšší finanční ohodnocení asistentů pedagoga, navýšení rozpočtu na speciální a kompenzační pomůcky.

Inkluzivní vzdělávání je na samém začátku a má mnoho problémů, které je potřeba postupně řešit. Řešením dle mého názoru není zrušení inkluze, ale vytvoření podmínek pro jeho úspěšnou realizaci. Návrhy, které v odpovědích na tuto otázku zazněly, jsou většinou již uvedeny v předchozích závěrech a budou také součástí návrhů v závěru práce.

## 4.2.2 Dotazníkové šetření pro asistenty pedagoga

### Otázka č. 1: Jaké je vaše pohlaví?

Graf 14 Rozdělení respondentů dle pohlaví

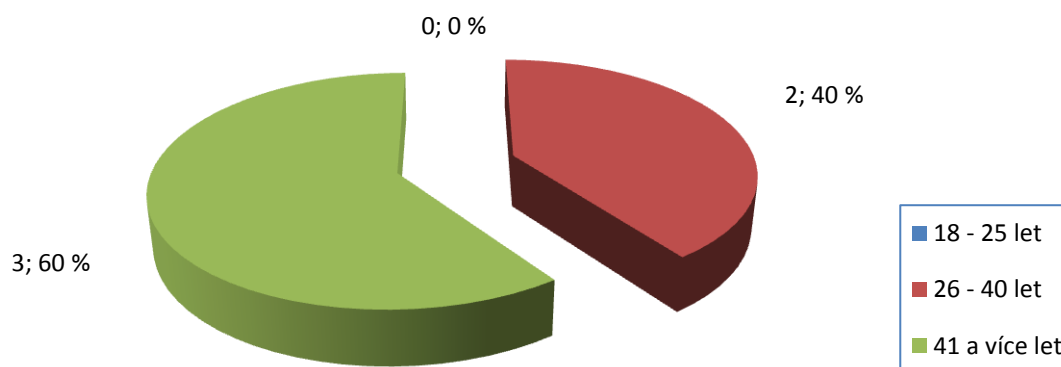


Zdroj: Vlastní zpracování

Na škole pracuje celkem 5 asistentů pedagoga, všechny jsou ženy, 100 %. Vzhledem k tomu, že se většinou jedná o zkrácené úvazky rozdělené do 5 dnů v týdnu a AP jsou zařazení do 8. platové třídy, je výsledek očekávaný. Ze strany mužů není o tuto práci zájem.

### Otázka č. 2: Do jaké věkové kategorie se řadíte?

Graf 15 Rozdělení respondentů dle věku

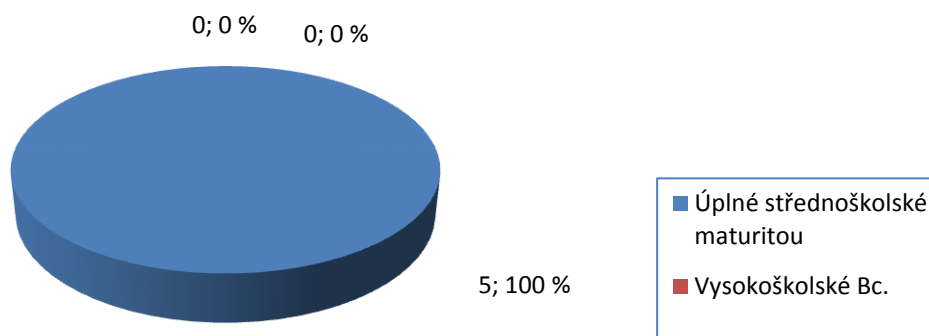


Zdroj: Vlastní zpracování

Věková hranice asistentů pedagoga je 40 % 26 – 40 let a 60 % 41 a více let. Věk AP nebude zřejmě rozhodující, rozhodovat bude nejspíše možnost zaměstnání v místě bydliště a úzký vztah k dětem se SVP.

**Otázka č. 3: Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?**

**Graf 16** Vzdělanost respondentů

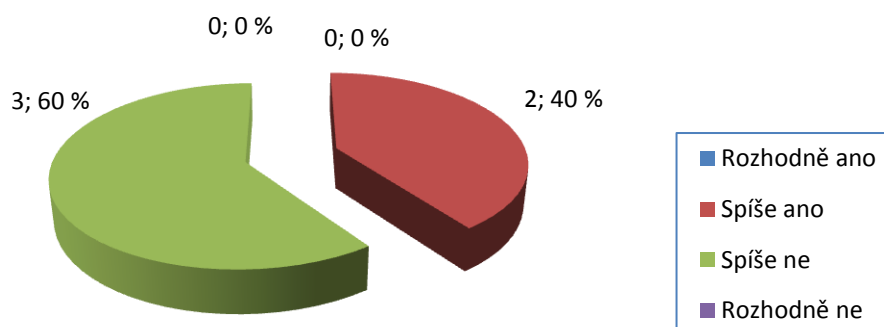


Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 3 byla zaměřena na vzdělanost asistentů pedagoga. Všech 5 asistentů pedagoga, tedy 100 %, mají úplné středoškolské vzdělání s maturitou. Pro tuto práci je zapotřebí např. studium pro asistenty pedagoga podle § 20 písm. e), Zákon č. 563/2004 a § 4 vyhlášky č. 317/2005 Sb., v rozsahu nejméně 120 vyučovacích hodin. Toto studium mají všichni naši AP.

**Otázka č. 4: Hodláte si zvyšovat kvalifikaci dalším studiem?**

**Graf 17** Zvyšování kvalifikace

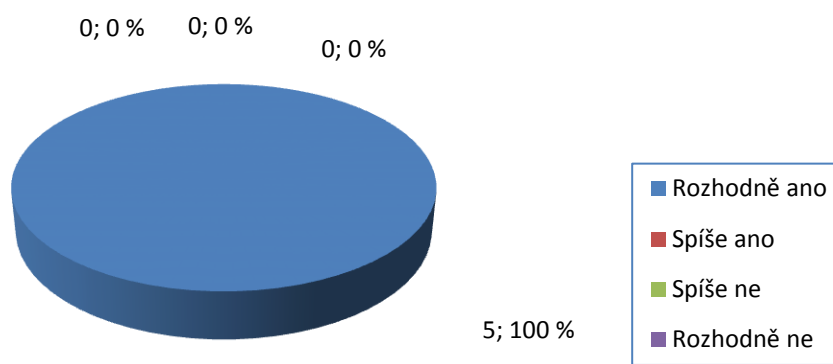


Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka čtvrtá o dalším zvyšování kvalifikace odpověděli dotazovaní, 40 % spíše ano, 60 % spíše ne. Studium pro AP v rozsahu nejméně 120 vyučovacích hodin je nejnižším možným základem kvalifikace pro AP a vzhledem k náročnosti práce s žáky se SVP, by dle mého názoru bylo vhodné zvyšování kvalifikace zejména v oblasti didaktiky, pedagogiky a psychologie.

**Otázka č. 5: Je spolupráce s třídním učitelem (učitelem ve výuce) na velmi dobré úrovni?**

**Graf 18** Spolupráce s učiteli

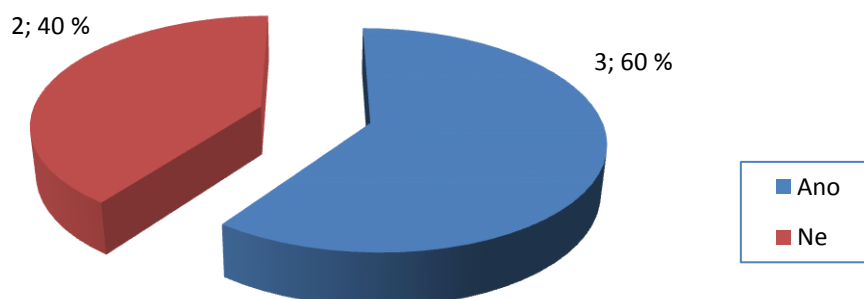


Zdroj: Vlastní zpracování

Tak jako u otázky č. 4 u pedagogických pracovníků, nepoužil žádný asistent zápornou odpověď. Opět se všichni AP shodli, na tom, že spolupráce s třídním učitelem i vyučujícím je na velmi dobré úrovni a přínosná

### Otázka č. 6: Podílíte sena sestavování IVP?

**Graf 19** Sestavování individuálního vzdělávacího plánu

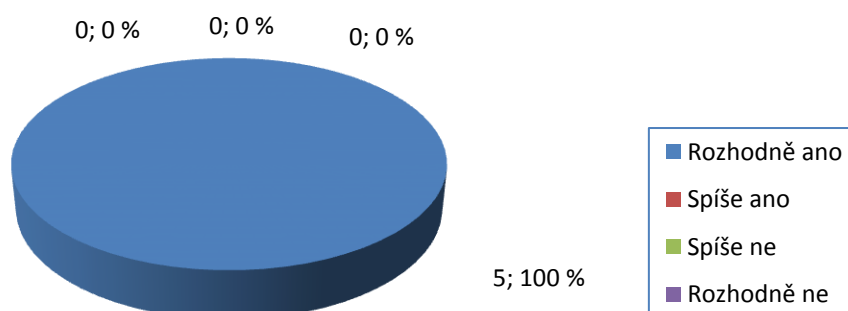


Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 6 pojednává o individuálním vzdělávacím plánu (IVP), který je sestavován ve spolupráci s třídním učitelem, zákonným zástupcem a příslušnou pedagogicko-psychologickou poradnou, na jednotlivé integrované žáky. IVP plány jsou sestavovány většinou v měsíci září a na naší škole, v tuto dobu měli již 3 AP zkušenosti s žáky s IVP z loňského školního roku. 2 AP v září 2016 u nás teprve nastoupili a zkušenosti tudíž neměli.

### Otázka č. 7: Spolupracujete se zákonnými zástupci?

**Graf 20** Spolupráce se zákonnými zástupci

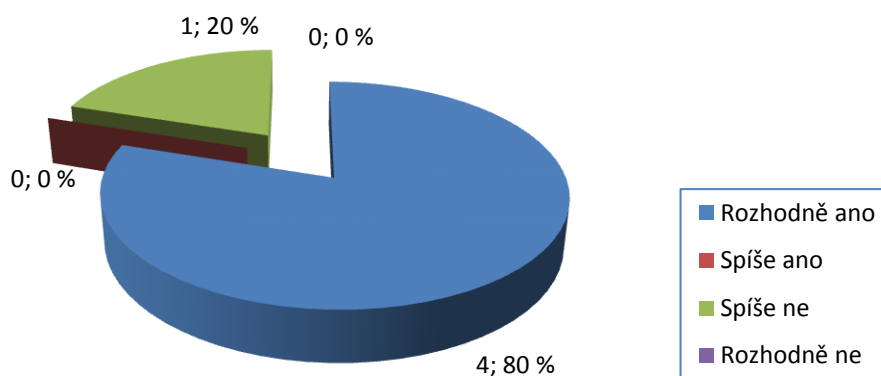


Zdroj: Vlastní zpracování

Spolupráce se zákonnými zástupci je přímo v náplni práce AP. Můžu říci, že toto u nás na škole funguje velice dobře. Vím, že na některých školách s tím mají určité problémy. Bez této spolupráce by se jen těžko pracovalo s integrovanými žáky.

#### Otázka č. 8: Považujete práci asistenta pedagoga za náročnou?

Graf 21 Náročnost práce asistenta pedagoga

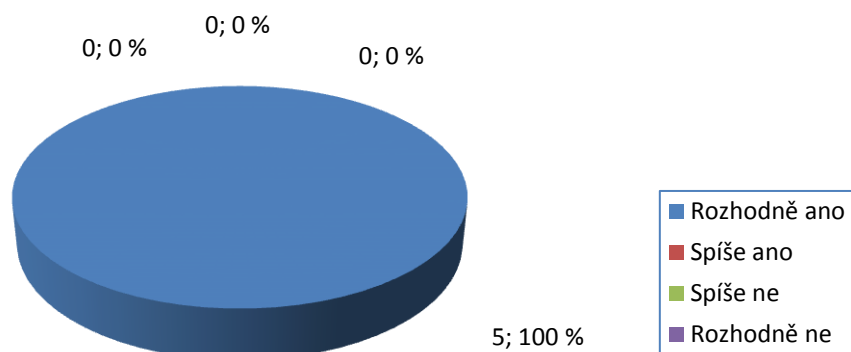


Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku č. 8, zda považují práci asistenta pedagoga za náročnou, uvedli 4 dotazovaní 80 % rozhodně ano. Jeden z asistentů pedagoga tuto práci za náročnou spíše nepovažuje 20 %. Vzhledem k tomu, že náplní práce asistenta pedagoga je výchovně vzdělávací činnost v běžné hodině, poskytovat žákovi podporu o přestávkách, pomáhat s hygienickými návyky, individuálně pracovat se žákem v hodině, organizovat jeho činnost podle pokynů vyučujícího, a některé další úkoly, které AP plní mě odpověď 4 dotazovaných nepřekvapila. U pátého AP se jedná o žáka s tělesným postižením, jejich spolupráce trvá již několik let a je zaměřena zejména na odstraňování handicapu tělesného postižení.

### Otázka č. 9: Považujete se za rovnocenného člena pedagogického sboru?

**Graf 22** Rovnocenný člen pedagogického sboru

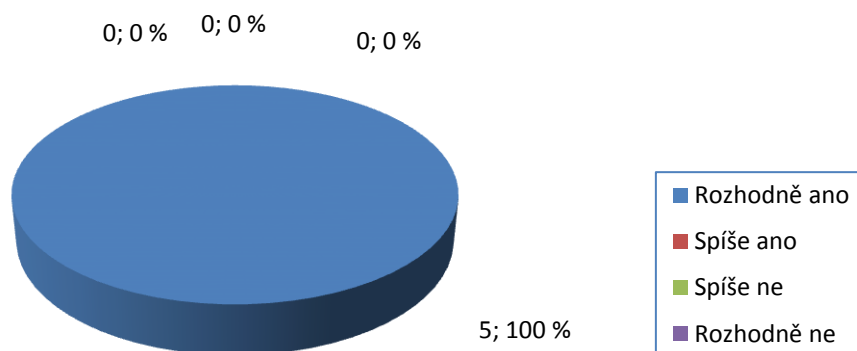


Zdroj: Vlastní zpracování

Můžu se domnívat, že asistenti pedagoga mají s pedagogickými pracovníky dobré vztahy, protože všichni se shodli na 100 % odpovědi rozhodně ano. Tato dobrá spolupráce přispívá k vhodnému klimatu, jak ve třídě, tak i ve škole.

### Otázka č. 10: Vytváří vedení školy podmínky pro realizaci inkluzivních principů vzdělávání na vaší škole?

**Graf 23** Podmínky pro realizaci inkluzivních principů školy



..

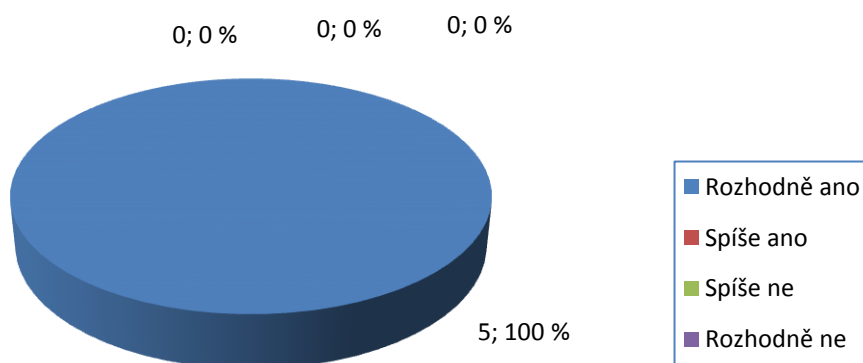
Zdroj: Vlastní zpracování



AP jsou v každodenním styku s realizací inkluze ve škole. Dle jejich názoru vytváří vedení školy dobré podmínky pro realizaci inkluzivních principů vzdělávání na škole. Příkladem mohou být některé akce, které vedení školy zajišťuje, jako je účast žáků se SVP na plaveckém výcviku společně se žáky běžných tříd. Dále vedení školy zajišťuje zážitkové programy arteterapii, muzikoterapii, canisterapii, naučné a relaxační programy pořádané pedagogy ze Střediska volného času Miroslav (SVC).

**Otázka č. 11: Má vaše škola vytvořený systém podpory pro žáky se SVP (je vybavena kompenzačními, speciálními pomůckami, využívá služeb asistenta pedagoga, atd.)?**

**Graf 24** Systém podpory pro žáky se SVP

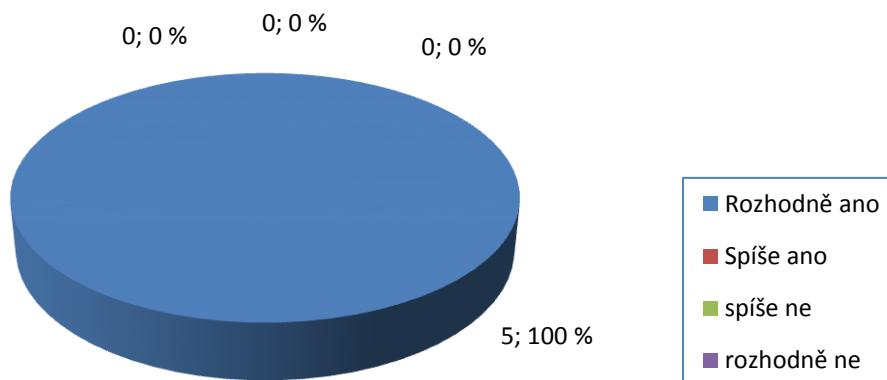


Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 11 byla položena i pedagogickým pracovníkům. Zde, na rozdíl od pedagogů, se všichni AP vyjádřili rozhodně ano. Systém podpory žáků se SVP je na naší škole vytvořen již několik let, je funkční, ale je jasné, že vždy je co zlepšovat. Většina nových návrhů a nápadů je však závislá na finančních možnostech školy.

### Otázka č. 12: Považujete svoji školu za výrazně pro-inkluzivně orientovanou?

**Graf 25** Pro-inkluzivně orientovaná škola



Zdroj: Vlastní zpracování

Jak již bylo řečeno, jsou asistenti pedagoga v každodenním kontaktu s inkluzí. Jejich pohled může být proto jiný, než pohled pedagogů. I u této otázky se odpovědi pedagogů a AP liší, i když ne nějak výrazně.

### Otázka č. 13: Které bariéry ze své pozice považujete za klíčové při realizaci inkluze žáků? (možnosti více odpovědí)

Četnost odpovědí je zpracovaná v následující tabulce

**Tabulka 2** Bariéry inkluze AP

Klíčové bariéry při realizaci inkluze žáků	Četnost
Personální	1
Finanční	3
Organizační	2

Vlastní zdroj zpracování:

U třinácté otázky jsou odpovědi asistentů pedagoga přibližně stejné, jako u pedagogických pracovníků u otázky č. 14. Dle ústního vyjádření AP, se při zdůvodnění této otázky jedná o stejné odpovědi, jako u již zmíněných pedagogických pracovníků

**Otázka č. 14: Vaše návrhy zlepšení podmínek pro úspěšnou inkluzi. (uved'te)**

Prostor k návrhům využil pouze jeden asistent. Uvádím jej beze změn.

D.1: bezbariérový přístup do všech učeben – výtah, výukové programy na všech PC ve speciálních třídách,

K této otázce mohu říci, že bezbariérový přístup se v současné době řeší podáním návrhu na dotaci v rámci výzvy 46. Výukové programy byly již zakoupeny.

### 4.3 Vlastní návrhy a doporučení

Záměrem průzkumu bylo zjistit, jakým způsobem probíhá inkluzivní vzdělávání na škole a zda má škola dobře připravené podmínky pro inkluzi.

Pomocí dotazníkového šetření jsem se pokusila vyhodnotit názory pedagogů a asistentů pedagoga na průběh inkluze ve škole a navrhnout možná opatření na zlepšení podmínek a průběhu inkluze nejen na této škole.

Z dotazníků vyplývá, že spolupráce pedagogů a asistentů pedagoga jsou na velmi dobré úrovni a pro tuto činnost je AP nepostradatelný. Spíše by bylo zapotřebí rychlejší komunikace a pružnost SPC a PPP, a to především v termínech vyšetření žáků, které je neúměrně dlouhé, doporučení bývají nejednoznačná a musí se s poradnami upřesňovat.

Z hlediska profesní přípravy a DVPP vyplynulo, že někteří pedagogové ho podceňují. Dle mého názoru a i názoru většiny je tento proces nezbytný a patří mezi nejdůležitější.

Pedagogové i asistenti pedagoga se shodli na tom, že rozhodně inkluzivní vzdělávání závisí na materiálních a finančních podmínkách školy, a ty se v této oblasti v rámci svých možností posunují správným směrem.

Kladně také hodnotili spolupráci s rodinou, ale podotkli, že by se mohlo uskutečňovat více schůzek s odborníky pro zákonné zástupce.

Za největší překážky označili přetížení pedagogických pracovníků zvýšenou náročností na přípravu a průběh výuky. Jsou kladeny velké nároky na týmovou práci.

System podpory pro žáky se specifickým vzdělávacími potřebami je zapotřební dále rozvíjet spolupráci učitel se školním speciálním pedagogickým centrem.

Pedagogové negativně vnímají nárůst administrativy a skutečnost, že za dané situace nelze plnohodnotně pracovat ve třídě, ve které jsou žáci s podpůrnými opatřeními bez asistenta pedagoga, kteří ruší výuku a snižují její efekt. Tím je dáno nadměrné časové zatížení a péče o žáky se SVP na úkor ostatních žáků. Tady pak vzniká nepřízeň rodičů tzv. „zdravých“ dětí.

Na druhou stranu mohou i integrovaní žáci zažívat málo pocitu úspěchu a může se zde objevit i riziko šikany. Překážkou je i slabá motivace žáků ke vzdělání ze strany rodičů.

Dále také uvedli pedagogové i asistenti pedagoga, že úspěšné inkluzi brání překážky organizační, personální a finanční. Tím je hlavně myšleno nedostatečné ohodnocení, asistentů pedagoga i pedagogů.

Z dotazníkového šetření i ústním pohovorem vyplynulo, že ačkoli na naší škole probíhá inkluze již několik let, ne všichni pedagogové jsou inkluzivnímu vzdělávání nakloněni. V lepším světle jí vidí asistenti pedagoga.

Pro zlepšení inkluze na škole můžu navrhnout tyto změny:

- vylepšovat didaktickou techniku a používat nové metody a to nejen v rámci inkluze,
- zapojovat se do výzev, které jsou vypisovány na dotace související k zlepšení materiálního vybavení ve škole a pomůcek pro handicapované děti,
- užší spolupráce pedagogů se školním poradenským centrem, výchovným poradcem, školním metodikem prevence a školním psychologem,
- větší osvěta v oblasti inkluze pro zákonné zástupce, žáky i veřejnost,

Některé doporučení se, ale mohou uskutečnit pouze za předpokladu, že MŠMT provede změnu některých zákonů a tím dojde k:

- snížení počtu žáků ve třídách,
- vyššímu finančnímu ohodnocení pedagogů a asistentů pedagoga,
- větší pravomoc řediteli školy
- zavedení kariérního řádu, který se chystá

## 5 ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala tématem Inkluze na Základní škole, Miroslav, okres Znojmo, příspěvkové organizace.

Cílem bakalářské práce bylo zhodnotit současné inkluzivní vzdělávání a navrhnout další kroky a postupy při vzdělávání žáků se specifickými vzdělávacími potřebami.

Na základě rešerší dostupných zdrojů byly v teoretické části popsány hlavní pojmy jako legislativa školství, specifika integrace a inkluze ve vzdělávání v ČR, srovnání vyhlášky č.73/2005 Sb. a vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Inkluze je velice náročný a složitý proces a je na samotném počátku. Na samém počátku je i realizace vyhlášky č. 27/2016 Sb., která se inkluzivním vzděláváním zabývá, a kterou je nutno dodržovat a řídit se jí.

Přes to si ale myslím, že přes veškeré nástrahy, které inkluze v sobě nese je škola v rámci svých možností celkem dobře na inkluzivní vzdělávání připravena a v této oblasti se rychle posunuje. Příkladem toho je i velká spolupráce se SVČ, kde již dva roky probíhá projekt „Rubikon“, jako pokračování projektu „Když pomoci můžeme, tak pomoci musíme“, ve kterém SVČ nabízí a realizuje zájmovou činnost pro děti a mládež s omezenými příležitostmi.

Dalším velkým posunem v oblasti inkluzivního vzdělávání je projekt v rámci výzvy 46, na který škola zažádala, a který je v jednání.

Jisté je, že inkluzivní vzdělávání je na samotném počátku a je potřeba tento systém zdokonalovat a především odborně připravovat pedagogické pracovníky, protože dobře připravený a motivovaný učitel může toto poslání předávat dále.

## Použité zkratky

AP	Asistent pedagoga
ČR	Česká republika
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
IVP	Individuální vzdělávací program
LMP	Lehké mentální postižení
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
RVP PV	Rámcově vzdělávací program předškolního vzdělávání
RVP ZV	Rámcově vzdělávací program základního vzdělávání
SPC	Speciální pedagogické centrum
SPU	Specifické poruchy učení
SVČ	Středisko volného času
SVP	Specifické vzdělávací potřeby
ŠVP	Školní vzdělávací program
ZŠ	Základní škola

## 6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

### Monografie a periodika:

BARTOŇOVÁ, Miroslava, 2005. *Současné trendy v edukaci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v České republice*. Brno: MSD, 250 s. ISBN 80-86633-37-3.

BARTOŇOVÁ, Miroslava, 2013. *Inkluzivní didaktika v základní škole se zřetelem na edukaci žáka s lehkým mentálním postižením*. Brno: Masarykova univerzita, 224 s. ISBN 978-80-210-6560-4.

BARTOŇOVÁ, Miroslava a Marie VÍTKOVÁ, 2007. *Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: Paido, 248 s. ISBN 978-80-7315-140-9.

BARTOŇOVÁ, Miroslava, Marie, VÍTKOVÁ a Martin, VRUBEL, 2014. *Inclusion in Education for Students with Special Educational Needs from the Perspective of Research*. 1. vyd. Brno: MU, 161 s. ISBN 978-80-210-7152-0.

BAZALOVÁ, Barbora, 2006. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v zemích Evropské unie a v dalších vybraných zemích*. Brno: Masarykova univerzita, 188 s. ISBN 80-210-3971-X.

BOOTH, Tony a Mel AINSCOW, 2007. *Ukazatel inkluze: rozvoj a zapojení ve školách*. Praha: Rytmus, 109 s. ISBN 80-903598-5-X.

BÜRLLI, Arnošt, 1997. *Sonderpädagogikinternational. Vergleiche, Tendenzen, Perspektiven*. Luzern: Edition SZH, 351 s.

HÁJKOVÁ, Vanda a STRNADOVÁ, Iva, 2010. *Inkluzivní vzdělávání – teorie a praxe*. Praha: Grada, 217 s. ISBN 978-80-247-3070-7.

HAVEL, Jiří a FIALOVÁ, Hana, et. al., 2010. *Inkluzivní vzdělávání v primární škole*, Brno: Paido, 321 s. ISBN 978-80-210-5332-8.



KALOUS, Jaroslav, Jiří ŠTOČEK a Arnošt VESELÝ, 2007. *Educationalpolicystudies in the Czech Republic. Thecurrentstate, theoretical and analyticalapproaches and possibledevelopment in aninternationalcontext*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 143 s. ISBN 978-80-7380-024-6.

KASPER, Tomáš a Dana KASPEROVÁ, 2008. *Dějiny pedagogiky*. 1. vyd. Praha: GradaPublishing, 224 s. ISBN 978-80-247-2429-4.

KOCOUROVÁ, Marie, 2002. *Komunikační kompetence jako téma inkluzivní školy*. Pelhřimov: Aleš Čaněk, 416 s. ISBN 80-86473-23-6.

LECHTA, Viktor, 2010. *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha: Portál, 440 s. ISBN 978-80-7367-679-7.

LUDÍKOVÁ, Libuše, 2002. *Speciální pedagogika*. Olomouc: UP v Olomouci, 156. ISBN 80-244-0557-1.

MÜLLER, Oldřich et al., 2004. *Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné škole*. Olomouc: Univerzita Palackého, 289 s. ISBN 80-244-0231-9.

NAHODIL, František a kol., 2006. *Ekonomika veřejného sektoru*. 2. vyd. Praha: VŠF, 104 s. ISBN 80-86754-05-07.

NOVOTNÁ, Marie a Marta KREMLIČKOVÁ, 1997. *Kapitoly ze speciální pedagogiky pro učitele*. Praha: SPN v Praze. ISBN 80-85937-60-3.

PENG, Yan a Miloň POTMĚŠIL, 2015. *Inclusive Setting – A CurrentIssue In Special Education*. Olomouc: Univerzita Palackého, 161 s. ISBN 978-80-244-4434-5.

POŽÁR, Ladislav, 2010. *Sociálněpsychologická východiska inkluzivní pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál. 435 s. ISBN 978-80-7367-679-7.

PRŮCHA, Jan et al., 2009. *Pedagogická encyklopedie. 1.*, vyd. Praha: Portál, 935 s. ISBN 978-80-7367-546-2.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ, 2009. *Pedagogický slovník*. 4., akt. vyd. Praha: Portál, 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

SIROVÁTKA, Tomáš, 2004. *Sociální exkurze a sociální inkluze menšin a marginalizovaných skupin*. 1., vyd. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. ISBN 80-210-3455-6.

SOVÁK, Miloš, 1980. *Nárys speciální pedagogiky*, 4., akt. vyd. Praha SPN, 321 s. ISBN 06-40-13/4

SPOUROVÁ, Lenka at el., 2013. *Nové formy vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v ZŠ Ivančická, Moravský Krumlov. Havířov: in-PRESS*, 235 s.

VALENTA, Milan, 2015. *Katalog podpůrných opatření*. Olomouc: UP v Olomouci, 536 s. ISBN 978-80-244-4614-1.

VALENTA, Milan at el., 2012. *Školská integrace žáků se zdravotním postižením*. Ústí nad Labem: EDA, 435 s. ISBN 978-80-904927-7-6.

VÍTKOVÁ, Marie, 2003. *Integrativní školní (speciální) pedagogika: Základy, teorie, praxe*. Brno: MSD, 246 s. ISBN 80-86633-07-01.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním a středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 30.12. 2011. ISSN 1211-1244.

### **Internetové zdroje:**

KLAUS, Václav, ml., 2016. Komu prospívá ničení tradičních povolání a oborů ? In: *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, 2. 5. 2016 [cit. 2016-6-11]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/komentare/402154-komentar-komu-prospiva-niceni-tradicnich-povolani-a-oboru-vaclav-klaus-ml.html>

MATĚJKA, František, 2016. Inkluzí ve školství nám sociální inženýři preventivně sejmou děti už na základní škole. *iDnes* c1999–2016 [online]. Praha: MAFRA [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://frantisekmatejka.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=496547>

MORKES, František, 2004. 230. výročí Všeobecného školního řádu. In: *Učitelské noviny.cz* c2010–2016 [online]. Praha: Gnosis, [cit. 2017-1-21]. Dostupné z <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=4731>

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod. *Zákony online*, c2010–2017 [online]. Praha AION CS, [cit. 2017-1-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2#hlava1>

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*, c2013–2017 [online]. Praha: MŠMT [cit. 2017-1-18]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/strategie-vzdelavaci-politiky-2020>

Vyhláška 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*, c2013–2016 [online]. Praha: MŠMT [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-14-2005-sb-o-predskolnim-vzdelavani-1>

Vyhláška 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*, c2013–2016 [online]. Praha: MŠMT [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi?highlightWords=vyhl%C3%A1ka+27%2F2016>

Vyhláška 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*, c2013–2016 [online]. Praha MŠMT [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/novela-vyhlasky-c-48-2005-sb-o-zakladnim-vzdelavani-a>

Vyhláška 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*, c2013–2016 [online]. Praha: MŠMT [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi?highlightWords=vyhl%C3%A1ka+27%2F2016>

## 7 SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

GRAF 1 ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE POHLAVÍ	30
GRAF 2 ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE VĚKU	31
GRAF 3 VZDĚLANOST RESPONDENTŮ	31
GRAF 4 SPOLUPRÁCE S ASISTENTY PEDAGOGA	32
GRAF 5 KVALITA PROFESNÍ PŘÍPRAVY PEDAGOGŮ	33
GRAF 6 ZKUŠENOSTI A DÉLKA PRAXE	34
GRAF 7 MATERIÁLNÍ A FINANČNÍ PODMÍNKY ŠKOLY	34
GRAF 8 ÚROVEŇ ŠKOLNÍHO PORADENSTVÍ	35
GRAF 9 SPOLUPRÁCE S RODINOU	36
GRAF 10 PŘÍZPŮSOBENÍ OBSAHU, FORMÁM A METODÁM VZDĚLÁVÁNÍ	37
GRAF 11 PODMÍNKY REALIZACE INKLUZIVNÍCH PRINCIPŮ VZDĚLÁVÁNÍ	38
GRAF 12 SYSTÉM PODPORY PRO ŽÁKY SE SVP	39
GRAF 13 PRO –INKLUZIVNĚ ORIENTOVANÁ ŠKOLA	40
GRAF 14 ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE POHLAVÍ	43
GRAF 15 ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE VĚKU	43
GRAF 16 VZDĚLANOST RESPONDENTŮ	44
GRAF 17 ZVYŠOVÁNÍ KVALIFIKACE	44
GRAF 18 SPOLUPRÁCE S UČITELI	45
GRAF 19 SESTAVOVÁNÍ INDIVIDUÁLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PLÁNU	46
GRAF 20 SPOLUPRÁCE SE ZÁKONNÝMI ZÁSTUPCI	46
GRAF 21 NÁROČNOST PRÁCE ASISTENTA PEDAGOGA	47
GRAF 22 ROVNOCENNÝ ČLEN PEDAGOGICKÉHO SBORU	48
GRAF 23 PODMÍNKY PRO REALIZACI INKLUZIVNÍCH PRINCIPŮ ŠKOLY	48
GRAF 24 SYSTÉM PODPORY PRO ŽÁKY SE SVP	49
GRAF 25 PRO-INKLUZIVNĚ ORIENTOVANÁ ŠKOLA	50
TABULKA 1 BARIÉRY REALIZACE INKLUZE.....	40
TABULKA 2 BARIÉRY INKLUZE AP .....	50

## **8 SEZNAM PŘÍLOH**

**Příloha I**     Dotazník pro pedagogické pracovníky

**Příloha II**    Dotazník pro asistenty pedagoga

## 9 PŘÍLOHY

### Příloha I DOTAZNÍK PRO PEDAGOGICKÉ PRACOVNÍKY

**1. Jaké je vaše pohlaví?**

- žena
- muž

**2. Do jaké věkové kategorie se řadíte?**

- a) 18 -25
- b) 26 – 40
- c) 41 a více let

**3. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?**

- a) úplné středoškolské s maturitou
- b) vysokoškolské – bakalářské
- c) vysokoškolské – magisterské

**4. Je spolupráce s asistenty pedagoga je na velmi dobré úrovni?**

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

**5. Závisí inkluzivní vzdělávání podle vás na kvalitě profesní přípravy učitelů?**

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

**6. Závisí inkluzivní vzdělávání podle vás na zkušenostech a délce praxe?**

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

**7. Závisí inkluzivní vzdělávání podle vás na materiálních a finančních podmínkách školy?**

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

**8. Závisí inkluzivní vzdělávání podle vás na úrovni školního poradenství?**

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

**9. Závisí inkluzivní vzdělávání podle vás na spolupráci rodiny?**

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

**10. Jsem schopen vhodně přizpůsobit obsah vzdělávání, upravit formy a metody vzdělávání a nastavit různé úrovně obtížnosti v souladu se specifiky a potřebami žáků tak, aby bylo dosaženo a využito maximálních možností vzdělávaného žáka?**

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

**11. Vytváří vedení školy podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na vaší škole?**

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

**12. Má vaše škola vytvořený systém podpory pro žáky se SVP (je vybavena kompenzačními, speciálními pomůckami, využívá služeb asistenta pedagoga, atd.)?**

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

**13. Považujete svoji školu za výrazně pro-inkluzivně orientovanou?**

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

**14. Které bariéry ze své pozice považujete za klíčové při realizaci inkluze žáků? (možnost více odpovědí) personální, finanční, organizační a jiné.**

- a) personální
- b) finanční
- c) organizační
- d) jiné (uveďte)

**15. Vaše návrhy zlepšení podmínek pro úspěšnou inkluzi. (uveďte)**

## **Příloha II    DOTAZNÍK PRO ASISTENTY PEDAGOGA**

### **1. Jaké je vaše pohlaví?**

- žena
- muž

### **2. Do jaké věkové kategorie se řadíte?**

- d) 18 - 25
- e) 26 – 40
- f) 41 a více let

### **3. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?**

- d) úplné středoškolské s maturitou
- e) vysokoškolské – bakalářské
- f) vysokoškolské – magisterské

### **4. Hodláte si zvyšovat kvalifikaci dalším studiem?**

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

### **5. Je spolupráce s třídním učitelem (učitelem ve výuce) na velmi dobré úrovni?**

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

### **6. Pdííte se na sestavování IVP plánu?**

- a) ano
- b) ne

### **7. Spolupracuje se zákonnými zástupci?**

- a) ano
- b) ne

### **8. Považujete práci asistenta pedagoga za náročnou?**

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

### **9. Považujete se za rovnocenného člena pedagogického sboru?**

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne



**10. Vytváří vedení školy podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na vaší škole?**

- e) rozhodně ano
- f) spíše ano
- g) spíše ne
- h) rozhodně ne

**11. Má vaše škola vytvořený systém podpory pro žáky se SVP (je vybavena kompenzačními, speciálními pomůckami, využívá služeb asistenta pedagoga, atd.)?**

- e) rozhodně ano
- f) spíše ano
- g) spíše ne
- h) rozhodně ne

**12. Považujete svoji školu za výrazně pro-inkluzivně orientovanou?**

- e) rozhodně ano
- f) spíše ano
- g) spíše ne
- h) rozhodně ne

**13. Které bariéry ze své pozice považujete za klíčové při realizaci inkluze žáků? (možnost více odpovědí) personální, finanční, organizační a jiné.**

- e) personální
- f) finanční
- g) organizační
- h) jiné (uved'te)

**14. Vaše návrhy zlepšení podmínek pro úspěšnou inkluzi. (uved'te)**